

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πτυχ. Ιερέως ἐν Βάμφ Κρήτης

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἑσωτερίκοῦ Αρ. 25

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» Β' Κορ. β.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1) Ἐπανερχόμεθα. 2) Ὁ ἄνθρωπος
ποῦ δὲν ἔχει ψυχὴν. 3) Τὸ πιστεῦν τῶν
χριστιανῶν. 4) Γραφὴ καὶ ἐπιστήμη. Ἡ
ἱστορία τῆς δημιουργίας. 5) Γράμματα
ἐξ Ἀγγλίας. 6) Τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος. 7)
Δύο προσκλήσεις διὰ τὴν ψυχὴν. 8) Τὰ
δύο ἀδύνατα. 9) Διάφορα.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

1 Ἰουλίου 1928

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀριθ. 26—27

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πτυχ. Ιερέως ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

*Εσωτερικοῦ Δρ. 25

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β' Κορ. γ. β.)

ΕΠΑΝΕΡΧΟΜΕΘΑ

*'Αλόγως πιστεύσω; καὶ μὴ ἐξετάσω τί τί δυνατόν, ἢ συμφέρον, ἢ πρέπον. ἢ Θεῷ φίλον, ἢ τῇ φύσει κατὰλληλον, ἢ τῇ ἀληθείᾳ σύμφωνον, ἢ τῷ σκοπῷ ἀκόλουθον, ἢ τῷ μυστηρίῳ ἀρμύδιον, ἢ τῇ εὐσεβείᾳ ἄξιον; (Μέγας Ἀθανάσιος).

«Ὅπως τυχαίως περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου δ-18—19 φύλλον τοῦ ἐκδιδομένου ἐνταῦθα ἀπό τινος θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα Ζωή». Τὸ ἐξεφύλλισα μετὰ σπουδῆς ὡς συνήθως γίνεται εἰς βιβλία καὶ περιοδικὰ τὸ πρῶτον ἐμφανιζόμενα καὶ ὁμολογῶ ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἀρθρῶν ἀρκετὴν ἐντύπωσιν μοι ἐπροξένησαν. Ἀνέγνωσά τινα ἐξ αὐτῶν ὡς π. χ. «πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ χαρακτήρος» «ὁ Ἰωνᾶς καὶ τὸ Κῆτος» καὶ ἕμεινα ἱκανοποιημένος μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε ἡ μὴν ἔτοιμος νὰ συγχαρῶ δι' ἐπιστολῆς μου τὸν διευθυντὴν του καίτοι πάντῃ ἀγνωστον εἰς ἐμέ. Καὶ δὲν θὰ ἦτο ὁμοῦ; ἂν ἤρκοῦμην εἰς τὰ ἀναγνωσθέντα; οἱ ὀφθαλμοί μου ἐν τούτοις προσέπεσαν καὶ ἐπὶ τοῦ κυρίου ἀρθρου «Ὁ δεῦτερος γάμος τῶν Κληρικῶν. Ἀκουσθήτω καὶ ἡ ἐτέρα γνώμη». Ἦρχισα νὰ ἀναγινώσκω χωρὶς νὰ λόβω ὅπ' ὄψιν μου ὅτι ἦτο συνέχεια προηγουμένου ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ἀρθρου. Ἐπροχώρησα εἰς τὴν μετ' ἐπιστasiaς ἀνάγνωσιν καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀποκρύψω ὅτι τὰ παρατιθέμενα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν διὰ τὸν μὴ γνωρίζοντα τὴν ἰστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐν γένει συντηρητικότητά της δια μέσου τῶν αἰώνων, εἶνε ἀρκετὰ εἰς τὸ νὰ πείσωσι πάντα λογικὸν ἄνθρωπον. Τὸ ὁρητικὸν δῖος τοῦ ὕφους, ἡ φρασεολογία ἡ δάκνουσα εἰς πολλὰ σημεία, ἡ περιβολὴ τῶν νοημάτων διὰ σεμνοτέρου περικαλύμματος, ἡ σπουδὴ μετ' ἧς προβαίνει ὁ ἀρθρογράφος εἰς τοὺς συλλογισμοὺς του καὶ ἡ ἐν τέλει ἐξενεχθεῖσα γνώμη ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν ἔχει λυθῇ ἐπισήμως καὶ τελείως, μοι ἐμετρίσαν τὴν σχηματισθεῖσαν ἐν ἀρχῇ ἀγαθὴν ἐντύπωσιν καὶ διηρώτων

ἐμαυτὸν ἐὰν τὰ τοιαῦτα ἀρθρα οἰκοδομοῦν ἢ καταστρέφουν. Ἐνεθυμήθην τότε τὸ ρητὸν τοῦ Ἀπ. Παύλου «εἰς ῥῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέας εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω». Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν θεμάτων τούτων τὰ ὅποια ὁ λαὸς δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ σκανδαλίζονται οἱ ἀσθενεῖς τῇ πίστει, καταλήγω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπειδὴ πλείοτεροι ἀσθενεῖς ὑπάρχουσιν ἢ χηρεύσαντες, ἱερεῖς συμφερότερον εἶνε νὰ σκανδαλίζωνται οἱ ὀλίγοι παρὰ οἱ πολλοί.

Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ φίλη «Νέα Ζωή» ἢ προθεμένη ὡς σκοπὸν αὐτῆς τὴν ἐν Χριστῷ διαπαιδαγώγησιν δὲν θὰ καταλύῃ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους ἐκεῖνα τὰ ὅποια οἰκοδομεῖ ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ περιοριζομένη εἰς τὰ ὥραϊα ἡθικοθρησκευτικὰ ἀρθρα τῆς θὰ ἀφήσῃ τὴν ἰθὺν νουσαν Ἐκκλησίαν νὰ ἐκφέρῃ ἐν καιρῷ τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου τούτου ζητήματος, μὴ λυθέντος ἐπισήμως καὶ τελείως, ἀλλὰ γενομένης μόνον προκαταρκτικῆς τινος ἐργασίας πρὸς λύσιν αὐτοῦ.

Παραθέτομεν ἐπίτηδες τὰς ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρόχειροι σκέψεις. Ἡ «Νέα Ζωή», δημοσιευθεῖσας εἰς τὸ φίλον «Χρ. Φῶς» (ἀριθ. 1—2) ἐπικρίσεις κατὰ τῆς «Νέας Ζωῆς» δι' ὧν πειράται ὁ ἀνωνυμογράφος αὐτῶν νὰ παραστήσῃ ταύτην ὡς σκανδαλίζουσαν τὰς συνειδήσεις ὧν ἀσθενῶν τῇ πίστει δι' ὅσων μετὰ τοσαύτης παρησίας καὶ τόσων πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ἔγραψε κατὰ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν. Ποῖα τὰ ἐλατήρια τοῦ ἐπικριτοῦ μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίσωμεν, ἐξελάβομεν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὴν ὅλως ἐσφαλμένην γνώμην του ὅτι ἡ ἀλήθεια, ἡ ἔρευνα καὶ ἡ συζήτησις σκανδαλίζει τοὺς πιστοὺς καὶ μετὰ τὸ νὰ παραστήσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ξένου, ἐντελῶς ξένου, ὥστε νὰ τονίσῃ ὅτι περιῆλθεν «ὅλως τυχαίως!!» εἰς χεῖράς του τὸ 18—19 φύλλον τῆς «Νέας Ζωῆς» καὶ ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς τῷ εἶνε «πάντῃ ἀγνώστος!!», ἐξε-

λάβομεν λέγομεν τοῦτον, ὡς ἀσυγχρόνιστόν τινα καὶ θρησκόληπτον καλόγηρον ὅστις ἠθέλησεν ἐν τῇ μερίμνῃ του ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῶν πιστῶν! νὰ γράψῃ ὅσα ἔγραψεν.

Ὡς εἶχομεν καθήκον, καὶ οὐχὶ διότι ἐχολώθημεν, ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ γράψωμεν δυὸ λόγια εἰς τὸ φύλλον τῆς 1 Μαΐου τῆς «Νέας Ζωῆς» ἀποκρούοντες τὴν γνώμην ὅτι ὅσα ὑπὲρ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν ἐγράψαμεν σκανδαλίζουν τοὺς πιστοὺς καὶ δὴ τοὺς σημερινοὺς καὶ ἀποδεικνύοντες ὅτι εἶνε μέγα σφάλμα τὸ νὰ παριστῶμεν, τὸ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ λαὸς ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι εὐρίσκεται εἰς τοιαύτην διανοητικὴν κατάστασιν, ὥστε νὰ σκανδαλίζεται!! ἂν τοῦ εἴπῃ τις τὴν ἀλήθειαν εἰς πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Ταῦτα, ἀντὶ νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐπικριτὴν μας, νὰ ἐξετάσῃ σοβαρῶς, ἂν ἔχωμεν δίκαιον καὶ ἂν αἱ γνώμαί μας στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἐξοργήσαντα τοῦτον προφανῶς, τὸν ἔκαμαν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ κρυψῶνός του, νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἀνωνυμίαν του καὶ νὰ ἐκθέσῃ εὐρύτερον καὶ σαφέστερον τὰς γνώμας του εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 φύλλον τοῦ «Χ. Φωτός».

Τύχῃ ἀγαθῇ! Διό, ἀφοῦ πρωτίστως βεβαιώσωμεν τὸν γνωστόν μας πλέον πανοσ. ἀρχιμ. κ. Μ. Τοράκιν ὅτι, οὔτε πνεῦμα φίλερι, οὔτε πνεῦμα ἀντιλογίας καὶ ἐπιδείξεως μᾶς ὠθεῖ, ἀλλ' ἀπλῶς ἡ ἐπιθυμία ν' ἀποδείξωμεν π. ἴος ἐκ τῶν δύο μας ἔχει δίκαιον, στηριζόμενον ἐπὶ ἐπιχειρημάτων καὶ ὅχι σὲ λόγια κενά, ἢ διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰς λέξεις του εἰς πομπώδεις φλυαρίας, ἐπανερχόμεθα.

Καὶ πρῶτον, ἀφ' οὗ εἰς τὸ φύλλον 1—2 τοῦ «Χ. Φωτός» ὁμολογεῖ καὶ τονίζει ὅτι «δὲν δύναμαι νὰ ἀποκρύψω ὅτι τὰ παράτιθέμενα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν εἶνε ἀρκετὰ νὰ πείσωσι πάντα λογικόν», εἰτα κηρύσσει καὶ παριστᾷ τὸν λαὸν ἐν μέσῳ 20ῷ αἰῶνι, ἐστερημένον λογικῇ, καὶ ἐπομένως ἀνίκανον νὰ ἐννοήσῃ στοιχειώδεις ἀληθείας, χειροπιαστὰ πράγματα. «Ὁ λαὸς εἶνε ἀδιαπαιδαγώγητος, γράφει, καὶ ἔχει ἀνάγκην κηδεμονίας καὶ χειραγωγίας. Ὁ λαὸς δὲν δύναται ἀκόμη νὰ δέχεται, τὴν τροφήν, ἣν τόσον ἀφειδῶς παρέχει ἡ «Νέα Ζωή» διότι εἶνε λίαν δύσπεπτος διὰ τὸν μὴ ἐξοικειωμένον στόμαχόν του. Ὁ λαὸς εὐρίσκεται εἰς νηπιώδη κατάστασιν καὶ ἔχει ἀκόμη ἀ-

νάγκην γάλακτος». Ὁ λαὸς εὐρίσκεται εἰς νηπιώδη κατάστασιν!—ὁ λαὸς δὲν δύναται ἀκόμη νὰ δέχεται στερεὰν τροφήν! ἦτοι ἀληθείας. Μὲ λίγα λόγια, ὁ λαὸς κηρύσσεται ὑφ' ὁμῶν πανοσιολογιώτατε, ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι, ἐν τοιαύτῃ διανοητικῇ κατάστασιν, οἷαν ἡ ἱστορία δὲν ἐσημείωσεν ἄλλοτε ποτε. Τοῦτο ὁμῶς εἶνε ἀναληθέστατον. Βεβαίως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν εὐρίσκεται εἰς ὁ σημεῖον ὁ τῶν «Ἡν. Πολιτειῶν, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Σουηδίας, ἔχει ὁμῶς τὴν τιμὴν πάντοτε, ἀφ' ὅτου ὑπῆρξε, νὰ κρίνεται ὡς εὐφυῆς καὶ πνευματώδης λαός. Ἀλλὰ καὶ πᾶς λαός, οἰασδήποτε ἐποχῆς καὶ οἰασδήποτε ἀκόμη πνευματικῆς ἀναπτύξεως, δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ ξόανα, ἀλλ' ἀπὸ λογικὰ ὄντα δυνάμενα ὡς ἐκ τούτου ν' ἀποδεχθῶσι τὴν ἀλήθειαν. Μὴ ὁ Χριστὸς δὲν ὠμίλει πρὸς τὸν λαόν, ἀναπτύσσων τὰς ἀντιλήψεις τῆς θρησκείας του; Μήπως οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐκήρυξαν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς γῆς; τὴν νέαν θρησκείαν; Εἶνε γνωστὴ δὲ εἰς πάντα ἡ πνευματικὴ κατάστασις τῶν λαῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁμῶς τοῦ ἄλλου, Ἐκεῖνος καὶ οἱ μαθηταὶ Του ἐστήριξαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ, λόγου καὶ τὴν ἀπαδοχὴν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς τὴν λογικὴν, δι' ἧς ὁ Θεὸς ἔχει προικίσει πάντα ἀνεξαιρέτως ἄνθρωπον, καὶ ἃς εἶνε χειρῶναξ, βοσκός, ποιμὴν, λεμβοῦχος, ὁδοκαθαριστής, ἀμαθὴς καὶ ἀμαρτωλὸς Σαμαρεῖτις γυνή; Ἄν ὁ λαὸς, οἱ πιστοί, ἐστεροῦντο λογικῆς, πῶς τότε δι' ἐπιστολῶν τῶν οἱ Ἀπόστολοι ἀπηνθύνοντο πρὸς αὐτούς;

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία εἰδικῶς, ὅχι μόνον στηρίζεται εἰς τὴν πειθῶν, ἥτις πειθῶ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς λογικὴν, ἀλλὰ καὶ συνιστᾷ καὶ ἐπιτάσσει τὴν ἐρευναν, διότι θέλει νὰ στηρίζεται εἰς ἀποδείξεις πειθούσας τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. «Καὶ ἐπειδὴ τοιαύτη εἶνε ἡ ἡμετέρα, θρησκεία, διὰ τί νὰ φοβώμεθα νὰ τὴν ἐρευνήσωμεν, «εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως»; (Πράξ. ιζ'. 11) Ἡ θρησκεία τῶν χριστιανῶν ἔχει λόγον, καὶ ἐπομένως ἐρευναν καὶ ἀπόδειξιν, διότι δὲν εἶνε τεθεμελειωμένη εἰς μύθους σεσοφισμένους. Τὸ νὰ λέγῃ τις, ὅτι πρέπει νὰ πιστεύωμεν χωρὶς ἐρεῦνης, εἶνε αἵρεσις μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας αἵρέσεις. Αὐτὸ εἶνε ἴδιον τῶν ψευδοθρησκειῶν, τὸ νὰ φοβῶνται τὴν ἐρευναν διότι μὲ τὴν ἐρευναν ἐλέγχεται ἡ σαθρότης τῶν. Τῶν χριστιανῶν ἡ θρη-

σκέια δὲν φοβείται τὴν ἔρευναν, δὲν τρέμει τὴν ἐξέτασιν.» γράφει ὁ σοφὸς καὶ μέγας τοῦ Γένους διδάσκαλος Ἀδαμάντιος Κοραΐς. Τοσοῦτον δὲ ἐθεώρει μεγάλην τὴν ἐκ τῆς ἐρένης προκύπτουσαν ὠφέλειαν, ὥστε δι' ὅλων τῶν δυνάμεων του προτρέπει πρὸς ἔρευναν τοὺς Ἕλληνας πρὸ 100 ἐτῶν γράφων, «Μεταχειρίσθητι λοιπόν, ὦ χριστιανέ, ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ λογικοῦ φωτός· γενοῦ κριτῆς αὐστηρὸς τῆς θρησκείας σου· μὴ φοβηθῇς νὰ τὴν παραστήσης εἰς τὸ κριτήριον τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ νὰ τὴν παραβαλῇς μετὰ τὰς ἄλλας θρησκείας· ἐρεῦνησον ἂν εἴνε σύμφωνοι, ἂν δὲν εἶχον κανένα κρυπτόν τέλος νὰ ψευδῶσι σύγκρινον ἱστορίαν μετὰ ἱστορίαν, περιστάσεις μετὰ περιστάσεις· ὅσον ἀκριβεστέρα εἴνε ἡ ἐρευνά σου, τοσοῦτον μεγαλυτέρα θέλει εἶναι ἡ πληροφορία καὶ ἡ χιρὰ σου, ὅτι δὲν ἐπλανήθης. Μέχρι τούτου ἡ ἔρευνα εἴνε ὅχι μόνον συγκεχωρημένη, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαιότητα.»

Ἡμεῖς δὲν συζητοῦμεν οὐδ' ἀναπτύσσομε· ἀλλ' ὥστε δόγματι. Ταῦτα εἴνε λελυμένα καὶ ἀποκρυσταλλωμένα. Συζητοῦμεν καὶ ἀναπτύσσομε ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ὅχι δόγματι εἰς τὸν στόμαχον τοῦ λαοῦ, ὡς γράφετε, ἀλλὰ χειροπιαστά, καὶ ἐπομένως εὐπεπτότατα.

Παρετάξαμεν ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ β'. γάμου τῶν κληρικῶν π. χ. προκειμένου, ποῦ καὶ ἡμεῖς πανοσιολογίωτατε, δὲν ἠδυνήθητε εἰ μὴ νὰ ὁμολογήσητε ὅτι πείθουν πάντα λογικὸν ἄνθρωπον· καὶ λογικοὺς ἡμεῖς πιστεύομεν πάντα· τοὺς ἐκτὸς τῶν φρενοκομείων.

Ἐγράψαμεν καὶ ἀνεπτύξαμεν ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β'. γάμου εἴνε ἀντεναγγελική, ὅτι ἄγει εἰς βίον ἀβίωτον καὶ ἀμαρτωλὸν ἀκόμη, προσθέσαντες ὅτι καὶ ἡ ἀγάμία τοῦ κλήρου εἴνε τοιαύτη. Ἄν παρηκολοθεῖτε τὴν ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν θὰ ἐβλέπετε ὅτι σπουδαιότατοι σύγχρονοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες τοῦτο εἶπον, καὶ τὸ εἶπον διὰ νὰ τὸ μάθῃ καὶ διὰ νὰ διαφωτισθῇ ὁ κόσμος. Ὁ πρῶτος Μητροπ. Νικαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ καὶ νῦν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἄνθρωπος μερίστης ἀξίας, εἴνε κληρονομήσας ὑπὲρ τοῦ ἐγγάμου ἐπισκόπου καὶ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου ἀκόμη γάμου τῶν κληρικῶν.

Σήμερον οὐδεὶς ἔχων διανοεῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας, γράφει, δύναται

νὰ δισχυρισθῇ ὅτι ἡ παρὰ τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κρατήσα ἀγάμία τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀναπαύει τὴν κοινὴν συνείδησιν πάντων τῶν εὐσυνειδήτων καὶ εὐλκρινῶς σκέπνομένων Χριστιανῶν. Ἡ δὲ τὰ πάντα βοᾷσι καὶ λέγουσιν ὅτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς βίος πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀγίαν ἐλευθερίαν, μήτε τῆς ἀγαμίας μήτε τοῦ γάμου ἐπιβαλλομένων, ἀλλ' ἐκάστου πολιτευομένου ὡς ἡ συνείδησις καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἐπιτρέπει.

Ἀρὰ γε διὰ πάντα πρακτικὸν ἄνθρωπον. γράφει ὁ Μητροπολίτης Σαράντα Ἐκκλησιῶν (Θράκης) ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ, μὴ χανόμενον εἰς ὑψηλὰς θεωρίας, δὲν εἴνε λογικωτέρα, φυσικωτέρα καὶ ὠφελιμωτέρα ἡ σκέψις, ὅτι ἵνα ὁ ἄνθρωπος μορφωθῇ ἀρμονικῶς, ἠθικῶς καὶ τελείως, ὡς τὸν ἐπιθυμεῖ ὁ ἰδρυτὴς τῆς τελειοτέρας τῶν θρησκειῶν, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ νὰ εἴνε πάντοτε ἐλεύθερος νὰ ἔλθῃ εἰς κοινωνίαν γάμου, ἀσπίλου καὶ ἀγνοῦ, νὰ εἴνε τελείως ἀπηλλαγμένος τῶν ὑπὲρ φύσιν δεσμῶν τῆς ἀγαμίας, εἴτε κληρικὸς εἴνε οὗτος. εἴτε λαϊκός, εἴτε ἐπίσκοπος, εἴτε πρεσβύτερος, εἴτε διάκονος, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνή, συνωδὰ πρὸς πάντα φυσικόν, ἠθικόν καὶ κοινωνικόν νόμον καὶ κανόνα, καθόσον «Ἄνω ποταμῶν οὐ χωροῦσι πηγαί»·

Ἄραγε εἴνε ἀνάγκη νὰ λεχθῇ ὅτι οἱ ὑπὲρ φύσιν σχετικοὶ περιορισμοὶ καὶ περίεργοι ἀντιλήψεις αἰώνων ὁλοκλήρων προὔξενον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος ὧν ἄπειρα καὶ διάφορα ἄτοπα, ἅτινα ἀποκρύπτομεν μὲν πάντες δι' εὐνοήτους λόγους, οὐδεὶς ὅμως ἡμῶν ἀδυνατεῖ νὰ τοὺς ἀρνηθῇ εὐλκρινῶς καὶ νὰ μὴ τοὺς ὁμολογήσῃ ἐμπιστευτικῶς;

Ἐγὼ δὲν καταφέρωμαι κοσῶς κατὰ τῶν Ἱερῶν τούτων καὶ Ὁσίων τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἀρχαιότητος, πολλοῦ γε καὶ δῆ. Ἀφίνω τὸ παρελθόν ἡσυχον καὶ ἄθικτον, ἀκολουθῶν τὸν ἐμοὶ πρακτικὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι. Στρέφω τὴν προσοχήν μου μόνον εἰς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον καὶ ὡς ἔχων πειραν τεσσάρων ὅλων δεκαετηρίδων, σπουδάζας, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί, ἀπάσας τὰς τάξεις

ὅτι οἱ παρόντες χρόνοι δὲν ὁμοιάζουσιν οὔτε πρὸς τοὺς τοῦ τετάρτου μ. Χ. αἰῶνος, οὔτε πρὸς τοὺς μεσαιωνικοὺς· οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι πλέον τὴν ἀφελή πίστιν τῶν πρώτων χριστιανῶν, δὲν ἱκανοποιοῦνται ὑπὸ ρητορικῶν λόγων καὶ δὲν ἐποικοδομοῦνται διὰ τῆς ἀπλῆς λατρείας. Μέγιστα δυνάμεις μετέβαλον τὴν ψυχικὴν αὐτῶν ἰδιοσυστάσιαν καὶ ἡλλοίωσαν τὰς ἀρχίας παραστάσεις· ἡ ἐπιστήμη, ἣτις κατέρχεται ὁλοκλήρως ἐκλαϊκευομένη μέχρι τῶν ἐργατῶν αὐτῶν, ἐδίδαξεν ἄλλην περὶ κόσμον εἰκόνα παρὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην καὶ μετ' αὐτῆς κατέρριψε πλήθος παραστάσεων στηριζομένων ἐπ' αὐτῆς. Ἡ κοινὴ ἐξίτητος πολυποικιλία, ὁ ἀγὼν περὶ ὑπέρβους ἀπείρους ὀξύτερος καὶ σκληρότερος, νέα δὲ τῶς ἀγνωστὰ προβλήματα ἐγέννηθησαν, νέα ἀνίσταται ἀνεφάνησαν καὶ νέα τάξις ἐγένετο ἀποδεκτὴ. Ἡ προσοχὴ τῶν ἀνθρώπων καταλιποῦσα τὴν θρησκείαν εἰς ἣν μονομερῶς ἦτο ἐστραμμένη ἄλλοτε, κατηυθύνθη πρὸς ἄλλα ζητήματα.

Ὁ λαὸς σήμερον εἶνε ὥριμος δι' ἐκπλησιαστικὰς μεταρρυθμίσεις, τὰς ὁποίας καὶ ποθεῖ. Μόνον ἐκεῖνοι ποῦ τὸν ἀγνοοῦν δὲν τὸ ἀντιλαμβάνονται ἢ θέλουν νὰ μὴ τὸ ἀντιλαμβάνονται. Ἡ σημερινὴ κατάστασις τοῦ λαοῦ παραβαλλομένη πρὸς τὴν πρὸ εἰκοσίων ἐτῶν εἶνε τελείως ἀγνωρίσιος ἀπὸ μορφωτικῆς ἀπόψεως. Πρὸ εἰκοσίων ἐτῶν ἦτο σπάνιον νὰ εἴδῃ τις εἰς ἓνα χωρίον ἓνα τελειόφοιτον τοῦ γυμνασίου ἢ ἐπιστήμυνα. Σήμερον καὶ ἂν δὲν εἶνε ἓνας νέος τελειόφοιτος τοῦ σχολαρχείου καὶ τοῦ γυμνασίου, ἔχει τελειώσει τὸ ἐξαιρέσιον δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς ὃ παρέχεται μόρφωσις ἀρκετὴ. Σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτιδομένων βιβλίων, ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν εἶνε καταπληκτικὸς παραβαλλόμενος πρὸς τὸν πρὸ 20 ἐτῶν ἐκτιδομένων. Σήμερον ἐκδίδονται δύο μεγάλα ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀριθμεῖ περὶ τοῦς 50 χιλ. συνδρυμητάς. Τί σημαίνει τοῦτο; ἀμάρτυρον τοῦ λαοῦ; Ὅταν ὁ λαὸς εὐρίσκειται εἰς ὃ σημείον νῦν εὐρίσκεται καὶ τοῦ λέγει: «Δὲ εἶσαι ἀμάρτυρος, δὲν νοιώθεις τίποτα» καλὰ εἶσαι ἔτσι ποῦ εἶσαι· πίστευε καὶ μὴ ἐρῶνα, εἰ νομίζετε δι' ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνος; «Ἀπατάσαι» σὲ ἐγκαταλείπω, στρέφεται ἄλλοθεν ὅπου ἤδη ἀνησυχητικῶς ἤρχισε νὰ γίνεταί. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ὀλίγοις ἀναφορικῶς μετὰ τὴν ἀντίληψιν περὶ πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ καὶ περὶ σκανδαλισμοῦ αὐτοῦ τοῦ πανοσιολογιστάτου Μ. Τ. Ὅσα δὲ περὶ βασιλείας τοῦ Θεοῦ λέγει, σχετίζουσιν αὐτὴν μετὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς μεταρρυθμίσεις, ἃς μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ τῷ παρατηρήσω δι' ὅσον σχετίζονται πράγματα ἀτρεχεῖς ἐντελῶς πρὸς ἄλληλα. Τίνα σχέσιν ἔχει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἢν πᾶς ἀληθὴς χριστιανὸς εὐχεται διακαῶς νὰ εἴδῃ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἥτις εἶνε ἡ ἀδελφικὴ ἰσότης, ἀγάπη,

εἰρήνη, δικαιοσύνη καὶ ἰσοπολιτεία μετὰ τὸν α' ἢ β' γάμον, ἢ μετὰ τὴν κόμην ἢ μετὰ τὸ καλυμμαῦχι καὶ τὴν ἀποκρουστικὴν ἔξω τοῦ ναοῦ περιβολὴν τοῦ κληρικοῦ, ἢ τὴν περικοπήν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν; Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε «Βρωσίς καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη» (Ρωμ. ιδ' 17). Ὁ ἀληθὴς χριστιανισμὸς εἶνε Πνεῦμα καὶ ἀλήθεια (Ἰωάν. δ' 23, 24) καὶ οἱ ἐπαγγελλόμενοι αὐτὸν χρεωστοῦν νὰ λατρεύωσι τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Ἀκριβῶς δὲ δι' αὐτὸ ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β' γάμου ἢ τοῦ γάμου τῶν ἐπισκόπων, ἢ ἀντεγγελικὴ καὶ γυναικώδης πλεξίδα τῶν κληρικῶν, ἢ ἀποκρουστικὴ ἔξω τοῦ ναοῦ περιβολὴ αὐτῶν, αἱ μακροὶ προσευχαὶ καὶ ἀκολουθίαι κ.λ. ἢ τήρησις τῶν ὁποίων ὑπὸ τινῶν δόλων ἐσφαλμένως ἐκλαμβάνεται ὡς σωστικὴ, ἀντιστρατεύονται πρὸς τὸν ἐρχομὸν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε θρησκεία ἐλευθερίων, καὶ ὅπου ἀπόλυτος ἐλευθερία μετὰ τὸν εἰς τὸ ἐλάχιστον περιορισμὸν τῶν ἐντολῶν καὶ ἀγόνων τύπων ὑπάρχει, ἐκεῖ καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς περισσότερον ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, ὡς ὁ Χριστὸς τὴν ἐννοεῖ.

«Τί θὰ ἠθέλατε νὰ εἴμεθα ἐξωτερικῶς συγχρονισμένοι, γράφει ὁ πανοσιολογιστάτος Μ. Τ., φέροντες φράκον μετὰ κακαρμένην τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πόγων καὶ ἐσωτερικῶς τάφοι μετὰ δλην τὴν ὑπάρχουσαν δυσώδη ἀπόπνοιαν, ἀσύνετοι, ἀσύνθετοι, βλάσφημοι, λοιδοροὶ ὕβρισται καὶ φιλήδονοι; Τίς ἡ ὠφελεία τοῦ συνόλου ἐν τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν; Ἄς ζητήσωμεν πρῶτον νὰ εἴδῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ πάντα τὰ ἄλλα θὰ ἐπακολουθήσουν».

Φίλοι φανατικοὶ τῆς συζητήσεως, ἃς μᾶς ἐπιτρέψῃ καὶ ἐνταῦθα ὁ φίλος ἀρχιμ. νὰ τῷ παρατηρήσωμεν, ὅχι ἀπὸ πρόθεσιν, δι' ἣν γράφει νὰ ἐξηγώμεν ὅπως θέλωμεν, δι' ἣν ἀπὸ τὰς ὡς ἀνω ἐρωτήσεις του ἐξάγονται τὰ ἐξῆς συμπεράσματα:

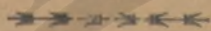
1) Ἀποκρουσίς τοῦ συγχρονισμοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων εἰς οἰονδήποτε σημεῖον, ἔστω καὶ ἂν προσκρούουσι ταῦτα εἰς τὴν Γραφήν, ὡς ἡ γυναικώδης κόμη τῶν κληρικῶν, ἢ ἀπαγόρευσις τοῦ γάμου τῶν ἐπισκόπων καὶ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν.

2) Ὅτι τοὺς συγχρονισμένους ἐξωτερικῶς κληρικούς, παριστᾷτε δι' εἶνε ἐσωτερικῶς καὶ κατ' ἀνάγκην τάφοι μετὰ δλην τὴν ὑπάρχουσαν δυσώδη ἀπόπνοιαν, ἀσύνετοι, ἀσύνθετοι, βλάσφημοι, λοιδοροὶ ὕβρισται καὶ φιλήδονοι!! Ὅτι ἐν ἐγγραφῇ ταῦτα πιστεύω πῶς καὶ αὐτὴ ἡ γραφὴ σας θὰ ἐθραύσθῃ διαμαρτυρουμένη.

3) Ὅτι ἂν ἐπιτραπῇ ὁ β' γάμος τῶν κληρικῶν δὲν βλέπετε καμμίαν ὠφελείαν τοῦ συνόλου. Μὰ ἀφοῦ περὶ συγχρονισμοῦ ἔχετε τόσον λαμπράς! ἰδέα; πῶς θὰ ἐβλέπετε ὠφελείαν προκύπτουσαν ἐκ τῆς ἀρσεως τῆς ἀπάγορεύσεως τοῦ β' γάμου; Τὸ σύνολον ὠφελεῖται ἐκ τῆς ἀρσεως παντὸς μὴ ὠφελίμου καὶ εἰς τὰ ἐπὶ μέρους άτομα καὶ εἰς τὸ σύνολον. Καὶ τοιοῦτον εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β' γάμου. Βλέπεται, καταστρέφει τοὺς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δυστυχῆς κληρικῶν καὶ τὸ σύνολον δὲν ὠφελεῖ. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία πρέπει νὰ ἐνδιαφέρεται ὡς διεφέρετο, παρέχων τὸ

πρός τοῦτο παράδειγμα ὁ ἰδρυτής της, ὅχι μόνον διὰ τὸ σύνολον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μονάδας.

Ἀλλὰ διατὶ νὰ μὴ δεικνύῃ ἐνδιαφέρον καθ' ὑμᾶς ὁ Ἐκκλησία διὰ 40 καὶ πλέον χιλιάδας! ἐν χρεῖα κληρικούς, ὅσοι πάντως εἶνε οὗτοι εἰς δὴν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν; Τὸ ζήτημα τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν δὲν εἶνε ζήτημα ἀδιάφορον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἀνθρώπιν αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦναντίον, δι' ὃ καὶ ἔλυσε τοῦτο διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πανορθόδοξου Συνεδρίου, διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐν Σερβία ἔνθα εἰς δύο καὶ πλέον χιλιάδας ἀνέρχονται οἱ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας ἐλθόντες εἰς β' γάμον.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΨΥΧΗΝ

ΥΠΟ ΛΟΡΑΣ Κ. ΕΒΑΝΣ

Κατὰ τὶς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος τοῦ 1913 νέος τις ὀνόματι Ἐρρίκος Σπένσερ συνελήφθη εἰς τὸ Σιάγον διὰ τὴν δολοφονίαν τῆς κ. Μίλλερ. Ἀλίσον Ρέξφωτ ἦτις ἦτο χοροδιδάσκαλος. Ὁ νέος αὐτὸς ἐθεωρεῖτο ὁ χειρότερος, τοιμηρότερος καὶ ἀσεβέστερος ἄνθρωπος ποὺ εἰσῆλθέ ποτε ὡς κατηγορούμενος εἰς τὸ δικαστήριον. Αἱ ἐφημερίδες τὸν ὀνόμασαν «ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει ψυχὴν». Τόσον δύσκολος ἦτο νὰ τὸν περιορίσουν, ὥστε οὐδὲν τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Χουήτον τῆς Πολιτείας Ἰλλινόης, ἦτο ἀνάγκη νὰ βάλουν ἀρκετοὺς φύλακας διὰ νὰ τὸν προσέχουν. Ἡ δὲ ἀστυνομία ἦτο ἰδιαίτερος ὑπερήφανος ὅτι ἐπέτυχεν νὰ σιλλάβῃ ἓνα τοιοῦτον ἐγκληματίαν. Τὰ κατορθώματα, ἡ τόμη ἢ ἀποφασιστικότης τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἦσαν τὸ θέμα τῆς ἡμέρας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον τοῦ Χουήτον εἰς μερικοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους μου, οἱ ὅποιοι παρηκολούθησαν τὰς συνεδριάσεις, ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν ἡ ἀπελπιστικὴ θέσις καὶ ἡ ἀφοβία τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ κακούργου. Πηλάκις μου ὁμίλησαν περὶ αὐτοῦ, ἕως ὅτου ἤρχισα νὰ σκέπτομαι τὴν φοβερὰν θέσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ συλλογίζωμαι ἂν ὑπάρχῃ ὥφελεια νὰ ὁμιλήσῃ κανεὶς πρὸς ἓνα τοιοῦτον ἄνθρωπον περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, Ἐσκέφθην πόσον ἀθλία ἦτο ἡ θέσις του, καὶ πόσον ἀθλία θὰ ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν ἔζησε, διὰ νὰ λάβῃ τὸ ὄνομα «ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει ψυχὴν», ποῖαν ἀθλίαν ζωὴν παρουσίαζεν αὐτὸς ὁ τίτλος, καὶ πόσον μεγάλην ἀνάγκην εἶχεν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας. Κατὰ πρῶτον ἐσκέφθην ἂν ἔγραφα ἐπιστολήν, ἀλλὰ γὰρ θὰ ἤρχeto εἰς τὰς χεῖράς του; Ἀλλὰ μοὶ εἶπον ὅτι ἴσως ὅχι, καὶ ἂν ἤρχeto εἰς τὰς χεῖρας του θὰ τὴν ἐροῦσιν εἰς τὰς κουβίδια. Αὐτὸ πράγματι ἐγένεε καθὼς δὲ ἄνθρωπος οὐτὸ εἶπεν ἀργότερα. Προσεπάθη νὰ ἀναλησμονήσω οὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ ἀναμφιβόλως ἦτο φωνὴ τοῦ Θεοῦ νὰ εὐάγω καὶ νὰ ὁμιλήσω πρὸς αὐτόν.

Ὁ σύζυγός μου καὶ ὁ υἱός μου εὐρίσκοντο εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς δίκης, ὅτε ὁ Σπένσερ κατεδικάσθη εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον τὴν 19 Δεκεμβρίου τοῦ 1913. Καθὼς εὐρί-

σκόμεθα εἰς τὸ τραπέζι διὰ τὸ δεῖπνον ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ὁ υἱός μου ὁ μεγαλειότερος, ὁ ὁποῖος εὐρέθη μὲ τὸν πατέρα του εἰς τὴν δίκην, μοὶ εἶπε: «Μητέρα, νομίζω ὅτι κατὰ μὲν ποιοῦσε νὰ γαίῃ γι' αὐτόν τὸν ἄνθρωπον». «Διατὶ τὸ νομίζεις;» τοῦ εἶπα. «Ἀπεκρίθη. «Τὸν εἶδα νὰ χαμογεῶ ὅταν ἤκουε νὰ τὸν ὀνομάζουν μὲ τόσον κακὰ ὀνόματα, καὶ αὐτὸ τὸ χαμόγελο μοὺ δείχνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει καρδιά. Πολὺ θὰ ἤθελα νὰ πῆγαίνες νὰ τοῦ ἠμιλοῦσες. Τότε εἶπα εἰς τὸν ἄνδρα μου ὅτι αἰσθανόμουν πῶς ἔπρεπε νὰ θιγῶ καὶ νὰ ὁμιλήσω «στὸν Σπένσερ. «Πολὺ καλὰ», μοὺ λέγει, «πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς σε καλεῖ» ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τοῦ πῆγαίνε σὶν Σπένσερ καὶ ὁμιλῶσέ του περὶ τοῦ Χριστοῦ».

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συνήνευσα ἓνα ἔμπορον, ὁ ὁποῖος μοὺ ἔλεγε τι τρομερὰς δυσκολίας εἶχαν εἰς τὴν φυλακὴν νὰ περιορίζουν εἰς κάποιαν ἡσυχίαν τὸν Σπένσερ. Μοὶ εἶπε δέ, «Κυρία Ἐβανς, αὐτοὶ δὲν ἔχοντι τί νὰ τὸν κάμουν, καὶ ἐσκαπτόμην ὅτι ἂν ὑπάρχῃ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ, τὸ πρόσωπον αὐτὸ θὰ ἦσο σὺ. Πολὺ θὰ ἤθελα νὰ ἐπῆγαίνες καὶ νὰ τοῦ ἠμιλοῦσες».

Ἐγὼ τοῦ εἶπα: «Κύριε Κάμπερ, εἶναι τώρα ἐβδομάδες ποὺ ἀγωνίζομαι μ' αὐτὴν τὴν ἰδέαν, καὶ χθὲς τὸ βράδυ ὑπεσχέθην εἰς τὸν Θεὸν ὅτι θὰ ὑπάγω νὰ τοῦ ὁμιλήσω» καὶ θὰ ὑπακούσω εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ κ. Κάμπερ εἶπε: «Θὰ καλέσω τὸν ἀρχιφύλακα νὰ σὰς ὁρίσῃ μίαν συνάντησιν μὲ τὸν Σπένσερ».

Ἡ συνάντησις ὁρίσθη, καὶ εἰς τὶς 10 Δεκεμβρίου ἐξῆλθον εἰς τὴν φυλακὴν, ὁ δὲ ἀρχιφύλαξ ἐπήγεν εἰς τὸ κελλί τοῦ Σπένσερ καὶ τοῦ εἶπε: «Εἶναι ἔδω μία κυρία ἀπὸ τοῦ Χουήτον ποὺ θέλει νὰ σοῦ ὁμιλήσῃ. Νὰ φερθῇς καθὼς πρέπει καὶ νὰ μὴ τὴν ὑβρίσῃς». Ὁ Σπένσερ ἀπεκρίθη: «Καλὰ» στείλε τὴν».

Τότε ὁ ἀρχιφύλαξ μετέδωκεν εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα καὶ μὲ παρουσίασεν εἰς τὸν Σπένσερ. Ἐπῆρα ἓνα καθίσμα καὶ ἐκάθισα ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του. Θὰ ἤθελα νὰ μπορέσω νὰ περιγράψω τί εἶδα—εἶδα ἄνθρωπον ποὺ τὸν εἶχε καβαλικευμένον καὶ ποὺ τὸν τραβοῦσε ἔδω καὶ ἐκεῖ ὁ διάβολος. Ἐν ὑπῆρχεν ἄνθρωπος ποὺ ἐφαίνετο νὰ χρειαζήται τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἦτο αὐτὸς ὁ δυστυχὴς κατὰδικος.

Ἐγὼ ἤρχισα οὕτω πῶς: «Ἰσως ἀπορεῖς γιατί ἦλθα νὰ σε ἰδῶ. Ἦλθα διότι ἡμουν ἀναγκασμένη νὰ ἐλθῶ. Εἶμαι μητέρα ἔχω τρία παιδιὰ, καὶ ὅταν σκέπτομαι τί ἀγάπην τοὺς ἔχω καὶ τί φροντίδας καὶ ὁδηγίας λαμβάνουν, καὶ εἰτα διαβάω εἰς τὴν ἐφημερίδα ὅτι σὺ ποτὲ δὲν ἐγνώρισες τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας καὶ τὴν φροντίδα τοῦ πατέρα, αἰσθάνθηκα πῶς σοῦ ἔλειπε τὸ μεγαλειότερο καλὸ ποὺ μποροῦσε νὰ λάβῃ ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπον» καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φροντίδα τῆς μητέρας. Ἦλθα, διότι γὰρ νὰ ἀποκτήσῃς τὸ ὄνομα «ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει ψυχὴν», θὰ πῇ πῶς ἡ ζωὴ σου ἦτο χωρὶς ἐλπίδα καὶ ἀγαλίνωτος. Ἦλθα διότι κατάλαβα ὅτι ἡ καρδιά σου εἶνε ματωμένη, πεινασμένη, κομματιασμένη. Ἔτσι δὲν εἶναι;». Ὁ Σπένσερ ἀπεκρίθη, «ἔτσι εἶναι».

Τότε ἐξηκολούθησα, «Σοῦ ἔλειπεν ἡ ἀγάπη τῆς μητέρας, ἀλλὰ ἦλθα νὰ σοῦ πῶ γὰρ ἄλλη ἀγάπη, ἡ ὁποία πολὺ ὑπερβαίνει τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας, καὶ ἂν δώσῃς προσοχὴν εἰς αὐτὰ ποὺ θὰ πῶ, καὶ δεχθῇς ἐκεῖνο ποὺ θὰ σοῦ προσφέρω, θὰ εἶσαι ὁ εὐτυχέστε-

ρος άνθρωπος του Χουήτον, αν και εφίσκεσαι 'στη φυλακή και έχεις έννέα ημέρας να ζήσης». 'Ο Σπένσερ ως να εξύπνησεν. 'Εδωκε μεγάλην προσοχήν εν φ' του όμιλουν περί σωτηρίας δια του 'Ιησού Χριστού, εν φ' συγχρόνως εν τη καρδίᾳ μου επεκαλούμην τὸ "Άγιον Πνεῦμα να με οδηγῇ δια να μὴ κάμω σφάλμα τι. Δὲν εἶχα ἀνάγκην να τὸν πείσω δι' ἡτο ἁμαρτολόγ· τὸ ἐγνώριζε πολὺ καλά. Τοῦ όμιλῃσα διὰ τὸν ἄσφον υἱὸν καὶ διὰ τὸν ληστήν. 'Ο Σπένσερ τότε ἔκαμε τὴν παρατήρησιν δι' ἑως τότε δὲν εἶχεν ἀκόσῃ κανένα να ἔχη να εἴπῃ ἕνα καλὸν λόγον δι' ἕνα ληστήν.

'Αφ' οὗ τοῦ ἐξήγησα ἐν ἐκτάσει τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, καὶ ἡσθάνθην δι' τοῦ ἐξέθεσα τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας με ὅσῃ σαφήνειαν μοῦ ἦτο δυνατόν, τοῦ εἶπα δι' τι ἐζητοῦσα ἀπὸ αὐτὸν να κάμῃ τὸ πλέον δύσκολον πρᾶγμα ποὺ δύναται ἄνθρωπος να κάμῃ. Τοῦ εἶπα: «Μοῦ ἔχουν εἰπεῖ δι' πάντοτε σοῦ ἦρεσε να κάμῃς δύσκολα πρᾶγματα. Ὑπῆρξες γενναῖος στρατιώτης τοῦ διαβόλου. 'Εδείχθης ἀφοβος εἰς τὴν ὑπερησῖαν του. Τώρα δι' σοῦ ζητήσω να κάμῃς τὸ ἐξῆς—να παραδώσῃς ὅλη σου τὴν καρδίαν με ὅλη τῇ τῇ φιλοδοξίᾳ, τὴν ἁμαρτίαν της, τὸ μίσος της καὶ τὸ πείσμα της, εἰς τὸν Θεόν, καὶ να τὸν παρακαλέσῃς να σε πάρῃ καθὼς εἶσαι καὶ να σε καθαρῇ ἀπὸ ὅλην σου τὴν ἁμαρτίαν. Θέλω να ὑποχέθῃς ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς με τὴν χάριν Του δι' θα ζήσῃς δι' Αὐτόν, καὶ θα Τὴν ὑπηρετήσῃς με τὴν ἀφοβίαν με ὅσῃν ὑπερόχῃς τὸν διαβόλου. Θι τὸ κάμῃς αὐτὸ, Σπένσερ; 'Απεκρίθη: «Θι τὸ κάμω». Τότε τοῦ εἶπον, «Θέλεις να προσερχθῶμε;» ἀπήντησε «Μάλιστα».

'Εγονάτισαμεν αὐτὸ ἐν τῷ καλλίῳ του καὶ ἐγὼ ἀπ' ἐξω. Προσηγγήθην εἰς τὸν Θεόν, καὶ κατόπιν τοῦ εἶπα να με συνοδεύσῃ εἰς μίαν ἀτλὴν προσευχὴν ἐπαναλομβανὼν τοὺς λόγους μου, καὶ τὸ ἔκαμε. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ἡ προσευχή, μοῖ εἶπεν. «Ὡς φ' σὺ εἶπες ἐκείνην τὴν προσευχήν, ὅλο ποὺ μπορούσα να πῶ εἰς τὸν Θεόν ἦτο, Θεέ, βοήθησε ἕνα κτήνος ἀν ἑμένα ὅπως ἐροήθῃς τὸν ληστήν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν. Ἀφ' οὗ ἔκαμα αὐτὴν τὴν προσευχὴν, αἰσθάνθηκα τὸν ἑαυτὸ μου δεκαπέντε ὁκάδες ἐλαφρότερον».

Τότε τοῦ εἶπα: «Τώρα, Σπένσερ, εἶσαι τέκνον τοῦ Θεοῦ καὶ θα σοῦ δείξω ποὺ βασίζομαι καὶ τολμῶ να σοῦ τὸ εἶπω αὐτό». Τότε ἐβγαλα ἀπὸ τὴν τσάντα μου τὴν Καινὴν Διαθήκην μου καὶ τὸν ἠρώτησα ἀν ἤθελε να ἰδῇ γραμμένον αὐτὸ ποὺ τοῦ εἶχα εἰπεῖ. Ἀπεκρίθη με προσθυμίαν. «Ναί, μάλιστα, θι ἤθελε. Μπορεῖς να μοῦ τὸ δείξῃς;» Τοῦ εἶπα: «Μάλιστα», καὶ ἀνοίξασα τὴν Καινὴν Διαθήκην τοῦ ἀνέγνωσα τὰ μέρη: 'Ιωαν. α' 12 Α' 'Ιωάν. σ' 9 καὶ 'Ιωαν. γ' 16. 'Όταν τοῦ ἀνέγνωσα τὸ τελευταῖον ποὺ λέγει: «Διότι τὸσον ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, διὰ να μὴ ἀπολεσθῇ πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἀλλὰ να ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον», τότε αὐτὸς μοῦ εἶπε: «Α, αὐτὸ τὸ μέρος τὸ εἶδα γραμμένον κάποιον εἰς κάποια ἐπιγραφή, Δόσε μου να τὸ διαβάσω μόνος μου».

Τοῦ ἔδωκα τὸ βιβλίον καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἀνέγνωσε, τοῦ εἶπα να πάρῃ αὐτοὺς τοὺς λόγους γιὰ τὸν ἑαυτὸν του.

Πρὶν ἀναχωρήσω τοῦ εἶπα: «Σοῦ δίδω αὐτὴν τὴν Καινὴν Διαθήκην. Θέλω να διαβάσῃς ἰδιαίτε-

ρως τὸ κατὰ 'Ιωάννην Εὐαγγέλιον, 'Επειτα τὸν ἠρώτησα: «Νὰ ἔλθω πῆλιν να σοῦ ὁμιλήσω;» Εἶπε: «Ναί, παρακαλῶ, ἔλατε αὐριό τέτοια ὥρα».

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπῆγα εἰς τὴν φυλακὴν με κάποιαν ἀνησυχίαν, πῶς ἀρά γε θὰ εὐρίσκα τὸν Σπένσερ. Ἀλλ' ὡς ἀνέβηκα ἐπάνω καὶ ἐπλησίασα εἰς τὸ καλλιόν, με ἔχαίρετισε με τὰς ἐξῆς λέξεις: «Καλημέρα. Εἶμαι ἡλικίας εἴκοσι τεσσάρων ὥρων». Τοῦ λέγω: «Τι ἐννοεῖς;» Μοῦ λέγει: «'Εδιάβασα εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ 'Ιωάννην Εὐαγγελίου ὅπου λέγει διὰ τὴν ἀναγέννησιν εἰς τὴν ἐπίσκαψιν ποὺ ἔκαμεν ὁ Νικόδημος τοῦ Χριστοῦ. 'Εγὼ ἀναγεννήθηκα χθές τὸ πρωί. 'Εως τότε ἤμουνα νεκρός, νῶρα εἶμαι ζωντανός, καὶ εἶμαι ἡλικίας εἴκοσι τεσσάρων ὥρων». Καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα: «Ἀναμφιβόλως εἶσαι, Σπένσερ. Δόξα τῷ Θεῷ δι' αὐτό».

'Επειτα εἶπεν: «Ὁ κυρία 'Εβανς, πολὺν προσπαθήσα να μάθω ἀπ' ἐξω τὸ ἐδάφ. 'Ιωαν. γ' 16, καὶ ἐπὶ τέλους τὸ κατόρθωσα» καὶ μοῖ ἔδωκε τὸ βιβλίον δι' να ἰδῶ ἀν θὰ τὸ ελεγε χωρὶς λάθος, ὡς να ἦτο μικρὸ παιδί εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ μοῦ ἀπεστήθισε τὸ ἐδάφιον με κάποιαν δυσκολίαν, ἀλλὰ χωρὶς λάθος.

Καὶ ἦτο τῷ ὄντι ἄξιον θαυμασμοῦ πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ καταδικος ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἠῤῥα-νεν εἰς χεῖριν καὶ κατεβρόχθιζε με πόθον τὴν Γραφὴν διὰ τῆς ἀναγνώσεως. 'Επαυσε δὲ να καννίζῃ διότι ἐνόμιζεν δι' δὲν ἤμπορε πλέον τὸ κάτισμα εἰς τὴν Χριστιανικὴν του ζωὴν. Καὶ ἐν φ' αὐτὸς τὴν προηγουμένην τοῦ θανάτου του ἡμέραν εἶχε τὴν ἰσθὴν κοινωνίαν τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου εἰς τὸ καλλιόν τοῦ ὁμοῦ με τὸν κ. καὶ τὴν κ. 'Εβανς, κάποιος ἐτη-λεγράφῃσεν εἰς μίαν ἐφημερίδα τοῦ Σικάγου δι' τάχα ὁ Σπένσερ ἐσηκώθη, ἔστρωσεν ἕνα τσιγάρο καὶ εἶπε: «Παιδιά θὰ ἔχωμε αὐριό τὸ σφίξιμο τοῦ λαϊμοδέτη», καὶ τὸ ψεῦδος αὐτὸ ἐκυκλοφόρησε καὶ ἀνεγνώσθη ἀπὸ χιλιάδας ἀνθρώπων!»

Εἰς τὰς 18 τοῦ Δεκεμβρίου 1913 ἐχορηγήθη ἀναστολή τῆς θαλαττικῆς ἐκτελέσεως μέχρι τῆς 16 'Ιανουαρίου 1914. Κατόπιν ἄλλη ἀναβολὴ ἐχορηγήθη μέχρι 31 'Ιουλίου 1914. 'Ητο θαυμαστὸν με πόσῃν εὐχαρίστησιν ὁμίλει διὰ τὴν ἀναχώρησιν του τὴν τὴν προηγουμένην τῆς 19ης Δεκεμβρίου ἡ ὁποία ἦτο ὁρισμένη διὰ τὴν θανατικὴν του ἐκτέλεσιν ὡς καὶ 16ην 'Ιανουαρίου ἡ ὁποία εἶχεν ὁρισθῇ τὴν δευτέραν φορὰν. Παραδόξως, ὅταν τοῦ ἔφεραν τὴν εἰδησιν αὐτῶν τῶν ἀναστολῶν πολὺν ἐστενοχωρεῖτο. 'Η ζωὴ του ὑπῆρξε τὸσον σκληρὰ καὶ χωρὶς τὴν παραμικρὰν εὐτυχίαν, ὥστε ὁ κόσμος αὐτὸς ἔπαυσε να ἔχῃ τι ἄξιον λόγου δι' αὐτόν ἐν φ' ἡ πίστις τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε κατὰ τὰς θλίψας ἐβδομάδας μέχρι τοῦ τέλους του ἀνέπτυξεν ἐντὸς του τοιαύτην ψυχικὴν εἰρήνην, ὥστε ἡ κυρία του σκέψις ἦτο πότε να ἀφήσῃ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ να εἰσέλθῃ εἰς τὴν ζωὴν τῆς αἰωνίου μακαριότητος· οὐδέποτε δὲ ἔδειξεν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς προσπάθειας τὰς ὁποίας οἱ δικηγόροι κατέβαλλον να ἐπιτύχουν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης του.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

ΥΠΟ ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΝΑΒΙΑ

«Καὶ εἰς πνεῦμα Ἅγιον»

Τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἐπενεργείας τοῦ Θεοῦ, ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κηρύγματος δι' ἐκτάκτων φαινομένων, ὧν τὴν μνήμην διασώζουσι τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων, ἅτινα κατ' ἔτος ἡ Ἐκκλησία υπομνησθεὶς εἰς τοὺς πιστοὺς, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Αἱ εἰδικαὶ αὗται ἐκφάνσεις τῆς θείας δυνάμεως, ἀναγκαῖα οὐσα διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐμφανίζονται πλέον κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν, ἢ ἐκδηλοῦνται κατὰ τρόπον ἐξαιρετικόν. Ἡ γενικὴ ὁμῶς καὶ διηλεκτὴς ἐπενέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οὐκ ἔχει νῦν παραύγην ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἁγιασμένων ἐκείνων, οὐ χωρὶς οὐδὲς ὁφείλει τὸν Κύριον. Ὁ Ἀπ. Παῦλος μετ' ἰσχυρᾶς ἐμπαύσεως βεβαίως, ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ κύριον καὶ οὐσιώδες αὐτοῦ ἔργον. Κηρύττει δὲ ὅτι τὰ ἐκτακτὰ χαρίσματα, τὰ χαρακτηρίζοντάς τας ἀπαρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, δὲν ἔχουσιν ἄν' ἀνὰ τῆς ἀγάπης. Ὁ θεὸς ἡ χάρις, τοῦτέστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἡ καταστέφουσα τὸν ἐργασμὸν, καταπεμπομένη ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐπὶ πάντων τῶν τέκνων αὐτοῦ, εἶναι ὁ κύριος χαρακτήρ, ἡ οὐσία τοῦ καθαρισμοῦ.

Υπάρχει θεία τις ἐπενέργεια ἐξασκουμένη ἐπὶ πάντων τῶν λογικῶν πλατμάτων. «Τὰ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα», γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος, *ἐαυτοῖς εἰς νόμον*, ἐπεξηγῶν δὲ τὴν σκέψιν ταύτην προσθέτει, *«συμμεταρτυρεῖ αὐτῶν ἡ συνειδήσις καὶ μεταξὺ ἀλλήλων οἱ λογισμοὶ κατηγοροῦσιν, ἢ καὶ ἀπολογούνται»*. Ἐν ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει συνείδησις, πολλάκις ἐξησθενημένη, ἐλπίς μάλιστα φαινομένη ὡς νεκρά, οὐχ ἥτιον ὁμῶς πάντοτε οὕσα πραγματική. Τὴ διαμένει ἐν τῇ συνειδήσει παρ' ὅλας αὐτῆς τὰς διαστροφάς; Τὸ αἶσθημα τῆς ὑποχρεώσεως, ὅπερ διακρίνει τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Ἀλλ' ἡ ὑποχρέωσις ὑποτίθεται ἐξουσίαν, ἥτις ὑποχρεοῖ. Ἡ ἐξουσία αὕτη εἶναι ἡ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ. Τὸ περιεχόμενον ἀπὸ τῆς συνειδήσεως εἶναι ἐνέργεια τις τοῦ Θεοῦ, δημιουργοῦ τοῦ νόμου, τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὑποχρεῶν ἀποκαλύπτεται ὡς Διδάσκαλος, ὡς Κύριος. Τοιαύτη εἶναι ἡ καθολικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ὑπόσχεται τι πλέον. Ὑπόσχεται εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰδικὴν ἐνέργειαν Ἐκείνου, ὃν καλεῖ Πατρίκην. Ὁ Θεὸς τῆς συνειδήσεως, ὅστις ἀποκαλύπτει παρ' ἅπαντι τοῖς ἀνθρώποις καὶ ὅστις κατὰ τρόπον ἰδιάζοντα ἀποκαλύπτει διὰ τοῦ δοθέντος εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νόμου, εἶναι Θεὸς διαιτάσων. Ἀπέναντι τῶν διατάγων αὐτοῦ γεννᾶται τὸ αἶσθημα τῆς ἀμαρτίας. Ἡ συνείδησις δέχεται τὸν Θεὸν νόμον καὶ καταδικάζει τὴν παραβίαν αὐτοῦ. Ὅσοι μᾶλλον διαφωτίζονται, ἐπὶ τοσοῦτον δέχεται καὶ καταδικάζει. Τότε παύσεται ἡ μαρτυρία, δι' ἣν ζητεῖται ἡ συγγνώμη. Εἰς δὲ τοὺς δεχθέντας αὐτήν, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀποκαλύπτει πάντοτε καθαυτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ χορηγεῖ τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν, πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῶν πειρασμῶν. Τρεῖς λοιπὸν εἶναι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τούτων ἡ μὲν πρώτη ἀσκεῖται ἐπὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ περιεχομένου τῆς συνειδήσεως ἡ δὲ δευτέρα εἰ-

δικῶς προωρίσθη διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας· καὶ ἡ τρίτη, δοθεῖσα εἰς πάντας τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ θεία βοήθεια, δι' ἣς ἱκανοῦνται οὗτοι, ὅπως διορθῶσιν ἀπὸ τῆς ζωῆς τῆς σαρκὸς, εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Πνεύματος.

Υπάρχει ζωὴ σαρκική καὶ ζωὴ πνευματική. Ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Ἀποστόλου ἡ κατὰ σάρκα ζωὴ, δὲν εἶναι μόνον ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες πάντοτε ἐπιζητοῦσι τὰς αἰσθητικὰς ἀπολαύσεις, ἀλλὰ, καθόλου εἰπεῖν ἡ διαγωγή ἐκείνων, οἵτινες ἀπομακρύνονται τοῦ θεοῦ θελήματος, ἀκολουθοῦντες τὰς ὁρμὰς διεφθαρμένης φύσεως. Ἡ μέθη, ἡ ἀκολασία καὶ τὰ τοιοῦτα ὅμοια, εἶναι ἔργα τῆς σαρκὸς· ἐπίσης τοιαῦτα εἶναι αἱ ἐχθραὶ, φιλονεικίαι καὶ οἱ ζήλοι. Ἐνὸς τευναντίον, σὺν τῇ ἐγκρατεῖα καὶ σεμνότητι, οἱ καρποὶ τοῦ Πνεύματος εἶναι: *ἀγάπη, χαρὰ, εὐχὴ, νη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης*. Ὁ Ἀπ. Παῦλος περιγράφει λίαν τρομακτικῶς τὴν πάλιν ταύτην τῶν δύο βίων, ἐξ ὧν ἐκλήθημεν νὰ ἐκλέξωμεν, καὶ κατακλείει τὴν περιγραφὴν ταύτην διὰ τῶν ἐξῆς ἐμφαντικῶν λόγων. «*μη πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μακροχρίζεται· ὁ γὰρ εἰς σπείρων ἀνθρώπος ποιεῖ καὶ θερίσει· οὗτοί οἱ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ. ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθόραν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον*». Τὸ ἔργον τοῦ πνεύματος εἶναι νὰ παραγάγῃ τὸν νέον ἄνθρωπον, ὅστις δέον ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν παλαιὸν καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο δέον νὰ ζητῶμεν, ὅπως ἐκκληρώται ἐν ἡμῖν. Τότε δὲ εἶναι ἀληθὴς ἡ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πίστις ἡμῶν, ὅταν ὡς ἀποτέλεσμα ἔχῃ τὴν συνήθειαν τῆς προσευχῆς. Τὸ νὰ λέγωμεν ὅτι πιστεύομεν εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ νὰ μὴ υποβαλλώμεθα διὰ τῆς προσευχῆς ὑπὸ τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ, τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις νεκρᾶς πίστεως. Ζῶσα πίστις πάντοτε θὰ προσέχῃ εἰς τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην τοῦ Κυρίου, «*εἰ σὺν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οὐδὲν ἀγαθὰ δόματα δίδονται τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν*».

Δυνατοί τις, λέγει ὁ Ἀπόστολος, νὰ λυτήσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἀναπτύσσει δὲ τὴν σκέψιν αὐτοῦ ταύτην ὑποδεικνύων τὰ λυποῦντα Αὐτό, *πικρίαν, θυμὸν, ὀργήν, κραυγὴν, βλασφημίαν*, ἥτοι πάσας τῆς φύσεως τὰς ὁρμὰς ἐκείνας, εἰς ἃς δέον ν' ἀντισταθμεύει. Εἰτα δεικνύει τὰ σημεῖα, δι' ὧν δύναται τις ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι, μὴ ἐνδύσας τὰς ὁλοθρύους ὁρμὰς, ἐλάβε τὴν ἁγιαζομένην ἐπίδοσιν τοῦ Πνεύματος, «*Γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχνοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν*».

Πόσον ὁ κόσμος, οἷος εἰσέτι ὑπάρχει, μετὰ δεκαεπταετῶν κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου, ἔχει ἀνέκην τῆς ἐκείσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος! Ταύτην δέον νὰ ἐξαλείψωμεν ἐν ταῖς βίαις ἡμῶν προσευχαῖς δι' ἡμᾶς αὐτοὺς, διὰ τοὺς ἀληθῶς ἡμῶν καὶ δι' ἐκείνους· ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οὓς γνωρίζομεν ὄντας ἐν ὥρισμένῃ τινι ἀθλιότητι, ἐν τισι σοβαροῖς κινδύνοις, ἐγκοσμίους μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, νὰ εἰσχωμεν πρὸς τὸν Θεὸν τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἁμαρτωροῦ «*Βασιλεῦ Οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ἐλθε καὶ σκηνώσον ἐν ἡμῖν*». Ὁ Ἀπ. Παῦλος πιστῶς διουκηνεῖ τὴν σκέψιν τοῦ Διδασκάλου τοῦ θέλῃ, ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, ὅπως γίνονται δεήσεις, προσευχαί, ἐντεύξεις ὑπὲρ πάντων

ἀνθρώπων. Ἐπομένως δυνάμεθα ταπεινῶς καὶ μετὰ πεποιθήσεως νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ἐπικαλούμενοι ἐπ' αὐτοὺς τὰς εὐλογίας τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

Ἄς προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν ἀσθενῶν τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι. Μετενεχθῶμεν νοσῶς εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ κонаστήματα καὶ ζητήσωμεν τὴν ἰδιαιτέραν ἀντίληψιν τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος, διὰ τοὺς ἔχοντες ἰδιάζουσαν ἀνάγκην παραμυθίας.

Ἄς προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ ὑπὲρ τῶν σχετικῶς πλουσίων ἐν ἐπιτείσι ἀγαθοῖς, ἐπικαλούμενοι τὰς δωρεάς τοῦ Πνεύματος, ἵνα, ὁ ἐγωισμὸς τῶν μὲν καὶ ὁ φθόνος τῶν δέ, μὴ καταστρέψωσι τὴν ἀδελφικὴν ἐνότητά, ἵνα οἱ μὲν πτωχοὶ δύνανται νὰ ἀνέχονται τὰς ἰδίας στερήσεις, οἱ δὲ πλούσιοι νὰ ἐννοήσωσι τὸ καθήκον, ὅπερ ἔχουσιν, ὅπως ἐπικηρίωσι πᾶσαν γενναίαν ἐπιχείρησιν, προωρτισμένην εἰς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν δυστυχῶν αὐτῶν ἀδελφῶν.

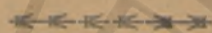
Ἄς προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν κυρίων καὶ τῶν οἰκειῶν, ὅ ἐξ ἐκείνων οἵτινες διατάσσουσιν καὶ ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ὑπακούσιν, εἴτε ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ, εἴτε ἐν τῇ κοινονίᾳ. Ζητήσωμεν ὅπως, οἱ μὲν διατάσσοντες, ὡς ἐν ἀπληρώσει τῶν παγίδων τῆς ὑπεροφίας, ἔχωσι τὸ συναίσθημα τῆς ἰδίας ἐυφρόνης καὶ οὐδέποτε λησμονῶσι τὸν ἐν οὐρανοῖς Κριτὴν αὐτῶν. Ὁμοίως, ζητήσωμεν ὅπως, οἱ ὀφειλόντες νὰ ὑπακούσιν, ὅταν ἡ ὑπακοὴ εἴναι ἀναγκαία καὶ νόμιμος, ὡς ἐν ἐπὶ ἀπληρώσει τοῦ πνεύματος τῆς παρακαλῆς καὶ ποιῶσι τὸ καθήκον αὐτῶν *«ἐκ ψυχῆς, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις»*.

Ἄς προσευχήμεθα ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες ἤκουσιν καὶ ἀπεδέχθησιν τὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ, δεόμενοι ὅπως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δοθῇ εἰς αὐτοὺς, ἐν μέτρῳ πάντοτε ὑπερπερισσῇ καὶ διαφυλῇ αὐτοὺς ἐκ τῶν θλιβερῶν μεταπτώσεων, εἰς ἃς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἐκτεταμένη. Ἄς προσευχώμεθα καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν ἀποστασίᾳ κατὰ τοῦ θείου νόμου εὐρισκομένων παρακαλῶντες, ὅπως οὗτοι ἀκούσωσι τέλος τὴν κλήσιν τοῦ Κυρίου καὶ μὴ ἐμμένωσιν ἐν τῇ σκληροκαρδίᾳ αὐτῶν.

Ἴνα δὲ αἱ προσευχαὶ τῆς ἡμετέρας μεσιτείας ἔχωσιν ἰσχύον, δέον ὅπως, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θείου Πνεύματος, προκύπτῃ ὁ ἔνιος ἡτῶν καθαγιασμός. Ἐκχύσεις φιλανθρωπῶν αἰσθημάτων, πράξεις μυστικιστικῆς λατρείας, ἠθελον εἶσθαι καρποὶ ψυδῶς εὐσεβείας, ἐὰν αἱ πράξεις καὶ αἱ ἐκχύσεις αὗται δὲν εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βελτίωσιν τοῦ προσευχομένου, ἥτις πᾶν βελτίωσις τότε μόνον εἶναι πραγματική, ὅταν ἐκφαίνεται ἐν τοῖς ἔργοις. Εἰς τὸν προσηπτοντα ἡμᾶς ὅπως ἐνεργῶμεν, ἀντὶ νὰ προσευχώμεθα, πρέπει ν' ἀπαντήσωμεν: «Προσεύχομαι ἐν συναίσθησει τῆς ἰδίας μου ἀδυναμίας, ὅπως ἀποκτήσω τὴν δύναμιν πρὸς ἐργασίαν. Ἀνάγκη δὲ ὅπως, βλέποντες οἱ ἄνθρωποι τὴν διαγωγὴν ἡμῶν, δύνανται νὰ βελτιώσωσιν, ὅτι προσλαβόμενοι νὰ ζῶμεν κατὰ τὸ πνεῦμα, ὁ τότε τὰ ἔργα ἡμῶν πέπει νὰ μαρτυρῶσιν, ὅτι εἴμεθα μαθηταὶ Ἐκείνου, ὅστις διήρχετο ἐν ἐργασίᾳ. Τέλος τὸ κατ' ἐξοχὴν ζητούμενον, ἐκ τῆς ἐπενεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν εἶναι αἱ χαρὰι τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας, ὅτι αἱ δὲ οὕτως τῆς ἀνεκτιμήτου αὐτῆς ἀξίας, ἡ εὐσέβεια μόνον τότε εἶναι ἀληθής, ὅταν καθίσταται ἡ τροφή τῆς ἀγάπης.

Προσεύχομεν ἀπὸ τὴν Φαρισαϊκὴν προσευχήν.

Εἴτε μεσιτεύομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, εἴτε παρακαλοῦμεν ὅπως αὐτοὶ ὑπὲρ ἡμῶν μεσιτεύσωσι, μὴ λησμονῶμεν ποτὲ τὴν ἀνάγκην, ἣν ἔχομεν τοῦ μεγάλου μεσίτου, ὅστις εἶναι ὁ Παρακλήτος ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα. Ἡ δὲ μᾶλλον συνήθης τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἔστω πάντοτε ἡ τοῦ τελώνου, τοῦ ἀληθοῦς ἔκκεινον μετανοούντος, ὅστις κατέβη δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, διότι τύπτων τὰ στήθη του ἀπύθυνε πρὸς τὸν Θεὸν τὴν ταπεινὴν ταύτην αἴτησιν, *«ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τὰ ἁμαρτωλά»*.

ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

ΥΠΟ ARTHUR GOOK

Ὑπάρχουν εἰς τὰ Εὐαγγέλια δύο χωρία, τὰ ὁποῖα φέρουν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπικυροῦντα τὴν Μωσαϊκὴν ἀφήγησιν τῆς Δημιουργίας. (Ματθ. ιθ' 4,5 Μάρκ. ι' 58). «Ἐὰν ἐπιστεύετε εἰς τὸν Μωϋσῆν, ἠθέλετε πιστεύσαι εἰς ἐμέ, ἐπειδὴ περὶ ἐμοῦ ἔκεινος ἔγραψεν. Ἐὰν δὲ εἰς τὰ γεγραμμένα ἔκεινον δὲν πιστεύετε, πῶς θέλετε πιστεύσαι εἰς τοὺς ἰδικούς μου λόγους» (Ἰωάν. ε' 46,47).

Πολλοὶ ἔχουσι γραφῇ περὶ τῶν δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας φέρει ἡ Γεωλογία εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς Δημιουργίας, ὡς τὴν ἀφηγῆται ἡ Γένεσις. Μᾶς λέγουσι δὲ ἡ ἡλικία τῆς Γῆς εἶναι πολὺ μεγαλειτέρα ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἡ Γραφή μᾶς ἀφίνει νὰ ὑποθέσωμεν. Ἄν καὶ ἔχομεν πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς ὀλισθηρότητος τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἱσταται ἡ Γεωλογία, ὁσάκις ἀποπειράται νὰ καθορίσῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ Πλανήτου μας, ἐν τούτοις δὲν διστάζομεν νὰ συζητήσωμεν τὴν σχετικὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀπαντήσεων τῆς ἐπὶ τοῦ θέματός μας. Οὐδεμία ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ Γεωλογίας καὶ Γραφῆς.

Οἱ Φαρισαῖοι ἠδύναντο ἀναμφιβόλως νὰ σωρεύσουν ἐπιχειρήματα ἐπὶ ἐπιχειρημάτων διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ὁ Μεσσίας δὲν θὰ ἐγεννᾶτο εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Εἶδον ὅμως τὸ ἄσκοπον τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν, ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀλλ' εἰς τὴν Βηθλεὲμ.

Δύνανται καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ οἱ ἐπιτιθέμενοι ἐναντίον τῆς θεοπνευστίας τῶν Γραφῶν νὰ σωρεύσουν ἐπιχειρήματα ἐπὶ ἐπιχειρημάτων, διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἡ γῆ μας ἄγει ἡλικίαν τῶσων ἑκατομμυρίων ἐτῶν, νομίζοντες ὅτι οὕτω πῶς ἀνατρέπουν ἄρδην τὰ δεδομένα τῆς Γενέσεως. Δὲν δυνάμεθα ὅμως εἰμὴ νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἀνόητον τὸ συμπέρασμα τοῦτο, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Γενέσεως συναντῶμεν ἀπόπειράν τινα ὅπως καθορισθῇ ἡ χρονολογία τῆς ἀρχικῆς δημιουργίας τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Μεταξὺ τῶν γεγονότων τῶν περιγραφόμενων εἰς τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς Γενέσεως, δυνατόν νὰ ἐμεσολάβησαν αἰῶνες ὁλόκληροι, παρέχοντες τὸ ἀναγκαῖον χρονικὸν περιθώριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἠδύναντο νὰ λάβουν χώραν ἡ ἐξέλιξις καὶ αἱ μεταβολαὶ τὰς ὁποίας ἡ Γεωλογία ἀπαιτεῖ νὰ παραδεχθῶμεν.

Πολλοὶ ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων γεωλόγων δέχονται τὴν περὶ τῆς Δημιουργίας ἱστορίαν τῆς Γε-

νέσεως» αἱ γνῶμαι τῶν ὅμως διίστανται εἰς τὴν ἐννοίαν, ἥτις δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὰς ἐξ ἡμέρας, αἵτινες ἠκολούθησαν τὴν ἀρχικὴν δημιουργίαν. Τινὲς ἐξ αὐτῶν δέχονται ταύτας ὡς μακρὰ χρονικὰ διαστήματα, εἰς τὰ ὁποῖα δίδεται τὸ ὄνομα «ἡμέρα» ὡς διακριθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων αἱ περίοδοι τῆς δημιουργικῆς δράσεως. Ἐκεῖνον, παρὰ τῷ Ὅποιον «μία ἡμέρα εἶναι ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία» (Πέτρο. Β' γ' 8). Ἡ ἀποψὶς αὕτη εὐρίσκει ἐρείσμα καὶ εἰς τὸ γεγονός· ὅτι ὁλόκληρος ἡ χρονικὴ περίοδος τῶν ἐξ ἡμερῶν ἀναφέρεται εἰς τὸ β' κεφάλαιον (ἐδ. 4,5) ὡς μία ἡμέρα, «Καθ' ἣν ἡμέραν ἐποίησεν Κύριος ὁ Θεὸς γῆν καὶ οὐρανόν, καὶ πάντα τὰ φυτὰ τοῦ ἀγροῦ, πρὶν γείνωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα ζώον τοῦ ἀγροῦ, πρὶν βλαστήσῃ».

Τούτων ἀντὶ τῶν γεωλογικῶν μελέται ἄλλων ἄνθρωπων αἱ τοὺς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἡμέραι ἦσαν κανονικαὶ εἰς τοιαύτους ἡμέραι, καὶ ὅτι οἱ αἱ γεωλογικαὶ μεταβολαὶ αἱ μαρτυροῦνται ἀπὸ τὰ διάφορα στρώματα τῆς γῆς ἔλαβον χώραν μεταξὺ τῶν χρονικῶν περιόδων τῶν μνημονευομένων εἰς τὸ πρῶτον καὶ δευτέρον ἐδάφιον τῆς Γενέσεως.

Ὁ Hugh Müller, συγκαταλεγόμενος μεταξὺ τῶν κορυφαίων γεωλόγων, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐπιστημονικῆς του σταδιοδρομίας ἠσπάζετο τὴν δευτέραν ταύτην γνώμην, κατόπιν ὅμως μεταστρεφόμενος μετέωρον ἀπεδέχθη ὡς ὀρθότεραν τὴν πρώτην.

Ἐάν ἀμφιβάλῃ τις ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ μεσολαβῇ μεταξὺ δύο χωρίων χρονικὸν διάστημα τοσούτον μέγα, χωρὶς νὰ γείνη ὑπὲρ τοῦ συγγραφέως μνεία τῆς μεσολαβούσης ταύτης χρονικῆς περιόδου, δύναμαι νὰ τὸν βεβαιώσω ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀσύνηθες εἰς τὰς Γραφάς. Παραδείγμα τοῦτου μᾶς παρέχει ὁ Ἡσαΐας ἐν κεφ. ξα' 1,2. «Ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέγνωνεν τὴν περικυπητὴν ταύτην δημοσίᾳ ἐν τῇ συναγωγῇ τῆς Ναζαρέτ (Λουκ. δ' 17—20), ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὰς λέξεις «ὅτι νὶ κηρύξω εὐαγγέλιον Κυρίου ἐν τῇ αὐτῇ», ἐσταμάτησε καὶ πρὸς μεγάλην ἐκπλήξιν ὄλων δὲν ἐτελείωσε τὸ ἐδάφιον, τὸ ὁποῖον παρὰ τῷ Ἡσαΐᾳ ἐξακολουθεῖ ὡς ἐξῆς: «καὶ ἡμέραν ἐκδικήσεως τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», ἀλλ' ἀναγινώσκοντες ὅτι «κλείσας τὸ βιβλίον... ἐκάθητο» πάντων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες εἰς αὐτόν». Ἄν καὶ δὲν ἐγένετο τότε ἀντιλήψις, ἐν τούτοις μεταξὺ τῆς ὑπερσίας τοῦ Χριστοῦ—τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν πτωχῶν, τῆς λύσεως τῶν συνιστριμμένων τὴν καρδίαν, τοῦ κηρύγματος τῆς ἐλευθερίας πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τῆς ἀναβλέψεως πρὸς τοὺς τυφλοὺς—καὶ τῆς «ἡμέρας ἐκδικήσεως τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», μεσολαβεῖ μεγάλη ἔκτασις χρόνου. Ἡ πρώτη περίοδος ἔχει ἀρχίσῃ πρὸ χιλίων ἐνεακοσίων ἐτῶν. Ἡ δευτέρα δὲν ἔχει φθῆναι ἀκόμη. «Ἐκλείσας τὸ βιβλίον». «Ὅταν ἀρχίσῃ ἡ κρίσις, ἀναγινώσκοντες. «Καὶ ἠνοήχθησαν τὰ βιβλία».

Κατὰ τὸ διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ τοῦ κεφ. α' 1 καὶ κεφ. α' 2 τῆς Γενέσεως ἐκλείσεν οὕτως εἰπεῖν τὸ βιβλίον τῆς Δημιουργίας καὶ ἔμεινε κλεισμένον ἐπὶ πολλὰ ἔως ἑκατομμύρια ἔτη, ὅσοι ἀπῆλθον αἱ μεταβολαί, αἱ ὁποῖαι μᾶς λέγει ἡ ἐπιστήμη ὅτι ἔχουν λάβει χώραν.

Ὅπως δὲ ὅμως ὀλίγον ἐνδιαφέρει ποίαν ἐκ τῶν δύο τούτων ἀπόψεων θὰ ἀκολουθήσῃ τις, διότι οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν μέναι τῆς σήμερον δεδομένα τῆς Γεωλογίας.

Ἐν σπουδαίῳ σημείῳ, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἀποδί-

δεται κατὰ κανόνα ἡ προσήκουσα σημασία, εἶναι ὅτι θὰ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον διὰ τὸν Μωσῆν νὰ ἀποφύγῃ τὰ πλέον στοιχειώδη σφάλματα, ἐὰν ἀπεπειράτο νὰ περιγράψῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς Δημιουργίας, ἀνευ τῆς θείας καθοδηγήσεως, ἀλλὰ μόνον μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς συγχρόνου του ἐπιστήμης, τῆς ὁποίας, ὡς γνωρίζομεν, ἦτο ἐγκρατέστατος. Τίποτε δὲν θὰ τὸν ἀπέτραιεν ἀπὸ τοῦ νὰ περιπέσῃ εἰς τὰ γελοῖα λάθη, τὰ ὁποῖα ἡ Βουδιστικὴ, ἐπὶ παραδείγματι, ἀφήγησις τῆς Δημιουργίας ἔχει διαπράξῃ. Ὅπως ἔχει ὁμως ἡ Δημιουργία τῆς Γενέσεως, εὐρίσκειται ἐν ἀπολύτῳ ὁμοφωνίᾳ πρὸς τὴν πραγματικὴν ἐπιστήμην. Τοῦτο τοῦλάχιστον μαρτυρεῖ ὁ μέγας ἀριθμὸς ἐπιφανῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὅποιοι ἀποδέχονται τὴν Δημιουργίαν τῆς Γενέσεως, καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ἀκόμη τὸ πλῆθος τῶν ἐπιστημονικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἡ φιλὴ τῆς ἀπιστίας εἰς τὰς ἀποστάσεις, καρδίας δὲν τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπιστημονικὴν ἐμφάνειν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐλλειψὶν στοιχειώδους τοιαύτης.

Εἶναι ἄξιον σημειώσεως ὅτι εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον μόνον δις μετὰ τὸ πρῶτον ἐδάφιον ἀναφέρεται ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησεν (ἐβραϊστὶ BARA—ἐδὲν μιούνησε). Αἱ δύο τῶν περὶ τὰς ἀναφύονται εἰς τὸ ζαΐκον βασίλειον (ἐδ. 21) καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον (ἐδ. 27). Οὐδαμῶς ἄλλου, εἰς ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον μνημονεύεται δημιουργικὴ τις πράξις, ἀλλὰ μᾶλλον θεία τις διάταξις τῶν ἡδὴ ἐν τῇ ὑπάρξει εὐρισκομένων. Παρατηροῦμεν, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι δὲν μνημονεύεται ὁ Θεὸς ὡς ποιήσας τὸ φῶς. Τὸ φῶς δὲν εἶναι οὐσία, ἀλλ' ἐταχθεὶς διακυμάνσεις τοῦ αἰθέρος. Εἶναι συνεπὲς ὁμοιότατα ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ἡ ἐκφράσις τοῦ Δημιουργοῦ «Γενήθη τὸ φῶς», τῆς ἐκφράσεως «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς».

Ὁ Herbert Spencer, ἀγνωστικὸς φιλόσοφος, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ Ἀγνώστου», γράφει ὅτι τοιαύτη τις ἐκδήλωσις ὀρεῖται νὰ λάβῃ ἐπὶ τὸν ἐπιστημονικὸν πεδίου πέντε διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων μορφάς, αἵτινες καθωρίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐξῆς: Χῶρος, Χρόνος, Ὑλὴ, Κίνησις καὶ Δύναμις. Ἐτερος ἐπιστήμων ὑπέδειξεν ὅτι τὰ πέντε ταῦτα στοιχεῖα περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς μεγάλης δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μας, τὴν περιγραφομένην εἰς τὰ δύο πρῶτα ἐδάφια τῆς Κενέσεως. «Ἐν ἀρχῇ—Χρόνος» ὁ Θεὸς ἐποίησεν τὸν οὐρανόν.—Χῶρος» καὶ τὴν γῆν.—Ὑλὴ καὶ πνεῦμα Θεοῦ—Δύναμις» ἐφέρετο ἐπὶ τῆς ἐμφανείας τῶν ὑδάτων.—Κίνησις.

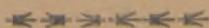
Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν δημιουργίαν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὀλίγα δείγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν εὐρεθῆναι καὶ λέγεται ὅτι εἶναι ἀπολιθώματα ἀνθρώπου, παρουσιάζουν σημαντικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀφ' ὁποίας ἀπολιθωμάτων ζῶων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους τόπους, ἀρκεῖ νὰ λάβῃ τις τὸν κόπον νὰ μεταχειρισθῇ τὴν σκαπάνην.

Ἡ Γεωλογία δὲν εἶναι «θετικὴ ἐπιστήμη», ὡς εἶναι ἡ γεωμετρία ἢ ἡ ἀριθμητικὴ, καὶ κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ἀπολιθωμάτων, οἱ γεωλόγοι εὐρίσκονται ἠναγκασμένοι νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν πάντας εἰδούς «ἀπολίθωτα γεγονότα», τὰ ὁποῖα ἔχουν τυχόν ἐπιδράσει ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν διαφόρων γεωλογικῶν στρωμάτων. Ἡ δὲ μελέτη τῶν μεθόδων τῆς ἐργασίας τῶν δεικνύει μετὰ πόσης προσοχῆς πρέπει νὰ προβαίνουν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπολιθωμάτων. Κα

φιζήσεις και τοπικοί κατακλυσμοί λαβόντες χώραν πρὸ πολλῶν αἰώνων ἔχουν συντελέσει εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν πλέον ἀσυνήθων φαινομένων, τὰ ὁποῖα φέρουν εἰς ἀπορίαν τοὺς γεωλόγους καὶ γίνονται αἰτία μεγάλων διχογνωμιῶν αὐτῶν ἐπὶ διαφορῶν ζητημάτων. Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια «ἀπρόοπτα» δύναται νὰ μεταθέσουν ἀπολιθώματα σχετικῶς μεταγενέστερα πολλῶν πλησίων ἄλλων πολλῶν προγενεστέρων, καὶ νὰ προσεγγίσουν οὕτω τὴν σφαλερὰν ἐντύπωσιν ὅτι ταῦτα εἶνε κατὰ τινα ἑκατομμύρια ἔτων ἀρχαιότερα παρ' ὅ,τι πράγματι εἶναι. Ἡ ἀνακάλυψις συνεπῶς ὀλίγων ἀπολιθωμάτων ἀνθρώπου εἰς ἀρχαία στρώματα δὲν δύναται νὰ παράσῃ ἱκανὴ πειστικὴ ἐναντίον τῆς σχετικῶς νεωτέρας δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, ὥς παραδέχεται ταύτην ἡ Γραφή. Δὲν ὑπάρχει δ' ἄφ' ἑτέρου τίποτε εἰς τὴν Ἀγ. Γραφήν τὸ ἀποκλείον τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἔχουν ζῆσει καὶ ἀποθάνει ἐπὶ τῆς γῆς μας γενεαὶ ἀναριθμητοὶ προαδαιμίων ζώων.

Ἡ κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφήν (Γεν. β' 7) δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ χώματος τῆς γῆς ἔχει σφιδρῶς καταπολεμηθῆ· εἶναι ἐν ταῦτοις αξιοσημείωτον ὅτι δέκα τέσσαρα εἶναι τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ χώματος τῆς γῆς καὶ τὰ αὐτὰ δέκα τέσσαρα στοιχεῖα εἶναι καὶ τὰ συστατικὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ἰσως αἱ περιληπτικαὶ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐπὶ θέματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τόμοι ὁλόκληροι θὰ ἠδύναντο νὰ γραφοῦν καὶ ἔχουν πρὸγματι γραφῇ, ἀρκέσουν διὰ νὰ δείξουν εἰς τὸν ἀναγνώστην ὅτι τὸ πρῶτον τοῦλάχιστον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως δὲν παρουσιάζει διὰ τὸν ἐλικρινῆ ἐρευνήτην καμμίαν δυσκολίαν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς Γραφῆς ὥς τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ

Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα ἐν Ἀγγλίᾳ.

—Ο ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Οὐίλιαμ Τζώϊνσον Χίλς καὶ τὸ Βιβλίον προσευχῶν.—Αἱ θρησκευτικαὶ περικυβήσεις τοῦ κ. Μπῶλντουϊν.—Οἱ ὑπαίθριοι θρησκευτικοὶ ῥήτορες τοῦ Χάϊδ Πάρκ.—Μία Κυριακὴ ἐν Πορτσμούθ.—Ο Στρατὸς τῆς Σωτηρίας. Κρίσις Ἀγγλον ἀρχιεπισκόπου περὶ τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ.

Ὁ ἡμερήσιος τύπος τοῦ Λονδίνου ἀνήγειρε σήμερον ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν Σερ Οὐίλιαμ Τζώϊνσον Χίλς, ὅστις σπουδαιότατον διεδραμάτισε πρόσωπον καθ' ὅλην τὴν κίνησιν τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Βιβλίου Προσευχῶν, ἔγραψε βιβλίον ἐπιγραφόμενον «Ἡ κρίσις τοῦ Βιβλίου προσευχῶν», ὅπερ πρόκειται νὰ ἴδῃ τὸ φῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ τρέχοντος μηνός. Ἡδὴ δὲ κατέστη γνωστὸν καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς

πεπεισμένος ὅπαδός καὶ δὴ ἐκ τῶν κορυφαίων τῆς Προτεσταντικῆς μερίδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας προσπαθεῖ νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ὅλους τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπιβάλλουν τὴν ἐκ νέου ἀπόρριψιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων τοῦ Βιβλίου Προσευχῶν. «Ἰσως θὰ φανῇ παράδοξον, εἶπεν εἰς ἀνταποκριτὴν ἐφημερίδος ἐκ τῶν σημαίνουσων, ὅτι εἰς ὑπουργὸς ἔγραψε βιβλίον ἐπὶ θέματος, ὅπερ θὰ συζητηθῇ ταχέως ἐν τῇ Βουλῇ...τὸ γεγονός· ὁμῶς εἶναι ὅτι γράφω ὅχι ὡς ὑπουργός, οὔτε μάλιστα ὡς μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς ἄνθρωπος ἐνδιαφερόμενος περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως».

Ἀνέφερα τὸ γεγονός· οὐχὶ ἵνα συσχετίσω τοῦτο πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Βιβλίου Προσευχῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ὁποίου ἡ τύχη μέλλει νὰ κριθῇ ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς Ἰουνίου, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξάρω τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἀνώτατοι τοῦ Κράτους λειτουργοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ δεικνύουν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἡγοῦνται. Παρ' ὅ,τι τὰς ἀντιθέσεις, αἵτινες χαρακτηρίζουν τὰς διαφορὰς μερδας τῆς ἐπισήμου Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ παρ' ὅλας τὰς δογματικὰς διαφοράς, τίς ὁποίας συναντᾷ τις παρὰ ταῖς ποικιλονόμοις θρησκευτικαῖς παραφυάσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ θρησκεία ἐξακολουθεῖ ν' ἀποτελῇ τὸν σπουδαιότερον παράγοντα τῆς ζωῆς τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Ὑπάρχουν δὲ πλείεσαι ἐνδείξεις καὶ σωρεία γεγονότων ἀδιαμφισβητήτων, αἵτινα τρανώτατα μαρτυροῦν ὅτι ὄντως θρησκευεῖται ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ καρδιά φέρει βαθυτάτην καὶ ἀνεξάλειπτον τὴν ἐπίδρασιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτήρος.

Πρέπει ὁμῶς νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι εἰς τοῦτο συντέλεσαν καὶ συντελοῦν οἱ ἡγέται τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἐνταῦθα παρίσταται τις μάρτυς μερικῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐφαίνοντο ἀπίστευτα ἐκ πρώτης ὄψεως εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν συνειθίσῃ νὰ βλέπουν καὶ ἀκοῖουν τοὺς περὶ τὴν πολιτικὴν σχολάζοντας ἐνδιαφερομένους περὶ τῆς θρησκείας γενικῶς καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν ἰδιαίτερος.

Ὁ σημερινὸς Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. Μπῶλντουϊν περὶ τῆς ἡθικῆς ἀκεραιότητος, τοῦ ψυχικοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ πυρπολοῦντος αὐτὸν πατριωτισμοῦ—διαρκούντος τοῦ πολέμου ἀνωνύμως προσέφερεν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος του 150 χιλ. λίρας ἐκ

τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας, τοῦθ' ὅπερ μόνον ἐφέτος ἐκ τυχαίου ὅλως περιστατικοῦ ἔγινε γνωστὸν—οὐδεὶς ἀπολύτως ἀμφιβάλλει, καθ' ὅλην τὴν Βρετανικὴν Ἐπικράτειαν, προσκληθεὶς, πέρυσιν εἰς γεῦμα ὑπὸ τοῦ Σωματείου τῶν Ἀγγλῶν δημοσιογράφων, ἐξεφώνησε λόγον περὶ τῶν φιλολογικῶν του προτιμήσεων εἰλῶν μεταξὺ ἄλλων δι' ὧς ἔργον φιλολογικὸν καὶ οἰκοδομητικὸν συγχρόνως, ἐκτὸς τῆς Γραφῆς, ἀνέκαθεν ποῦτίμησε τὸ «Ταξιδίον τοῦ προσκυνητοῦ»—ἔργον τὸ ὁποῖον ἐγράφη τῷ 1677 ὑπὸ τοῦ John Bunyan καὶ τὸ ὁποῖον περιγράφον τοὺς ἀγῶνας τοῦ χριστιανικοῦ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἔχει τὴν μεγαλυτέραν διάδοσιν καθ' ὅλον τὸν κόσμον μετὰ τὴν Γραφὴν καὶ τὴν «Μίμησιν τοῦ Χριστοῦ».—Ὅταν κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ παρελθόντος, ἔτους συνεζητήθη ἐν τῇ Βουλῇ τὸ νομοσχέδιον, δι' οὗ προϋτείνεται ἡ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων γενομένη αναθεώρησις τοῦ Βιβλίου Προσευχῶν ὁ λόγος τοῦ κ. Μπῶλντουιν, ὅστις εἶναι ἐκ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ ἀναθεωρηθέντος Βιβλίου, ἐνεποίησε βαθυτάτην ἐντύπωσιν διὰ τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τὸ ζωηρότατον θρησκευτικὸν συναίσθημα, ὅπερ ἐχαρακτήριζεν αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὁ αὐτὸς πρωτοβουλόγος τῆς Ἀγγλίας προσκληθεὶς ἐφέτος, ὅλως παραστῆ εἰς τὴν ἐπίσιν Γεν. Συνέλευσιν τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, ὡμίλησε μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας, διααίστωσε μετὰ λύπης τὸ γεγονὸς τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατὰ τὰ δύο τελευταία ἔτη κυκλοφορησασῶν Γραφῶν καὶ ἐποίησατο ἐκκλησίαν εἰς τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ ὑπὲρ τῆς συχνῆς μελέτης καὶ ἀδιαλείπτου ἀναγνώσεως τῆς Γραφῆς. Ἐννοεῖται ὅτι τοιαῦτα παραδείγματα ἀσκοῦν τεραστίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ὅστις καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ τοὺς αἰῶνας «φιλεῖ» κατὰ τὸν Θουκυδίδην «συνομοιοῦσθαι τοῖς ἄρχουσι». Πᾶς ἐπισκεπτόμενος τὸ Λονδίνον δὲν εἶναι δυνατόν εἰμὴ νὰ παρακολουθήσῃ μετ' ἐνδιαφέροντος ζωηροτάτου τὰς χιλιάδας τοῦ κόσμου, ὅστις καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ἀπὸ τῆς 5 μ. μ. μέχρι τῆς 10 καὶ 11 π. μ. ἰδιαίτερος δὲ κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς συγκεντροῦται εἰς ἓν ἀπὸ τῶν μεγαλειότερων πύργων τοῦ Λονδίνου τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν ῥητόρων. Ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπαιθρον αἱ δεκάδες χιλιάδες τῶν ἀκροατῶν χωρὶς νὰ σημειώσουν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐπεισόδιον, χωρὶς νὰ προξενήσουν οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην στενοχωρίαν πρὸς

ἀλλήλους, ὅλοι ὑποχωρητικοὶ καὶ πρὸς ὅλου-ὑποχρεωτικοί, ἀκούουν ἕκαστος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ῥήτορος, τῆς προτιμήσεως καὶ τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων. Ἐκεῖ τὰ ἴδιαι καὶ τὰ ἀκούσῃ ὁμιλοῦντα; Ρωμαιοκαθολικοὺς, Ἀγγλοκαθολικοὺς, Προτεσταντίζοντα, Ἀναβαπτιστάς, Ἀμεταρρυθμίστους, καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας τῆς τεραστίας ταύτης ὁργανώσεως, ἡτις ἔχει αὐξηθῇ καταληπτικῶς καὶ πρωτοστατεῖ πάντοτε εἰς ἔργα κοινωνικῆς προνοίας. Οἱ ῥήτορες οὗτοι οὐ μόνον ὁμιλοῦν ἐπὶ θεμάτων ὠρισμένων, ἀλλὰ καὶ λύουν τὰς ἀπορίας, τὰς ὁποίας πᾶντο τε ὑποβάλλουν οἱ ἐπὶ ὥρας ὁλ κλήρους με ὑπομονὴν ἀξιοθαύμαστον παρακολουθοῦντες αὐτοὺς ἀκροαταί. Τοιοῦτοτρόπως τὸ Hyde Park ἔχει μετ' ἐλπίδι εἰς λατὴν Σχολήν, ἡτις δίδει τις στοιχειώδεις θρησκευτικὰς γνώσεις καὶ ἐνισχύει τὰς πεποιθήσεις τοῦ λαοῦ, ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὰ ζητήματα, αἵτινα συνδέονται μετὰ τὴν θρησκευτικὴν του πίστιν.

Τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν εὐρέθην ἐν Πορτομούθῃ, ἡτις, ὡς γνωστὸν, εἶναι ἡ σπουδαιότερα βᾶσις τῆς ναυπηγείας τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς Ἀγγλίας. Μετέβην ἵνα ἐξυπηρετήσω τὴν θρησκευτικὰν ἀνάγκαν καὶ διὰ μεταδόσω τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν εἰς τοὺς 14 Ἕλληνας καὶ Ἑλληνίδας, οἵτινες ἐκεῖ εὐρίσκονται. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας μου καὶ περὶ δυσμᾶς ἡλίου περιήλθον μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ συνοδοῦ μου τὴν ὥραιαν πόλιν τῆς Πορτομούθης. Δύο τινὰ ἐποίησαν ζωηροτάτην ἐπ' ἐμοῦ ἐντύπωσιν: Πρῶτον ἐπηρηφορήθη ὅτι εἰς τὴν εὐρύχωρον αἴθυσαν τοῦ Δημοσχείου κατ' ἐκάστην Κυριακὴν καὶ περὶ ὥραν 7 δίδεται ἐκκλησιαστικὴ συναλλία συνοδευομένη ὑπὸ θεῖου κηρύγματος. Ἄνευ χρονοτριβῆς μετέβην. Καὶ εὐρέθην ἐνώπιον θεάματος, τὸ ὁποῖον ἐνέπλησέ με ὁ τοιοῦτο μέγεθος πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἀλλὰ καὶ μετήνεγκέ με εἰς τὴν προσφιλεῖ Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τὸν εὐσεβῆ λαὸν τόσον ἀδικοῦν οἱ ἰθύνοντες αὐτόν! Ἡ αἰθροσπ τριπλασία τῆς τοῦ Παρθνασοῦ, καὶ πολὺ ἀνωτέρα ἐκείνης κατὰ τὴν διακόσμησιν ἦτο κατ' ἄλλους λαοῦ, ὅστις ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐπὶ τῆς ἐξέδρας Κληρικοῦ, τοῦ καὶ ῥήτορος, ἐφαλλε τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, τὰ ὁποία εἶχον ὀρισθῇ δι' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν. Ἡ ὅλη συναλλία διαρκέσασα περὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐλεσφραγίσθη διὰ τοῦ κηρύγματος, τὸ ὁποῖον παρηκολούθησαν πάντες. Τὸ δεύτερον γεγονός, ὅπερ, οὐκ ὀλίγην ἐντύπωσιν ἐνεποίησέ μοι ἦτο τὸ ἐξῆς: Εἰς διάφορα

κέντρα της πόλεως, ιδιαιζόντως δὲ ἐκεῖ ἔνθα ὑπῆρχε καπηλεῖον ἢ θέατρον ἢ κινηματογράφος, ὁμᾶς ἀνδρῶν καὶ νεανίδων ἀνηκόντων εἰς τὸν Στρατὸν τῆς Σωτηρίας δι' ἐγγόρδων καὶ πνευστῶν μουσικῶν ὀργάνων ἐξετέλουν διαφόρους, ὕμνους ἐκκλησιαστικοὺς σκοπὸν ἔχοντας νὰ προσελκύσωσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσοτέρους ἀκροατάς. Μετὰ τοῦ, ὕμνους ἐπηκολούθει κήρυγμα ἐμπνευσμένον, ζωντανόν, μὲ θέμα πάντοτε τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἐγενόμην μίς τινος τοῦ γεγονότος τούτου! ὅτι δ.λ.ν. ἡ θρησκευτικὴ κίνησις καὶ ἡ ἠθικοκοινωνικὴ δράσις ἐδέσποζε πάσης ἄλλης ἐν τῇ εὐτυχῇ ἐκείνῃ ἐπαρχιακῇ πόλει τῆς Ἀγγλίας. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Στρατὸς τῆς Σωτηρίας μετὰ μείζονος ἐντάσεως ἐργάζεται ἐν Λονδίῳ, ὅπου ἐνῶ προηγουμένως, καὶ δὴ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἰδρύσεώς του ἔτη, περιεφρονεῖτο καὶ ἐχλευάζετο ὡς κίνησις μηδενὸς λόγου ἀξία, σήμερον ἀπολαύει ἐκτιμήσεως καὶ θαυμασμοῦ ἀμερίστου, καθόσον εἰς στιγμὰς κρίσεως, θεομηνιῶν καὶ δυστυχημάτων γενικῶν ἐχόντων χαρακτηριστὰ ἀπέδειξεν ὅτι μετ' αὐτοθυσίας ὄντως ἐφαρμόζει τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ θεοῦ θελήματος τοῦ Ὁποίου ὁλοψύχως ἔχει ἐπιδοθῇ.

Ὁ Ἀγγλὸς Ρωμαιοκαθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Coodier εἰς βιβλίον του πρὸ τινος μόλις ἐκδοθὲν καὶ ἐπιγραφόμενον: Jesus Christ model of manhood γράφει προλογιζόμενος τὰ ἑξῆς: «Εἶναι εὐτύχημα, καὶ κατὰ περισσώτερον ἀκόμη, ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ σήμερον, τοῦλάχιστον, παρὰ τὰς φαντασιοπλήκτους τάσεις τινῶν, οἱ ἄνθρωποι γενικῶς εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὴν πίστιν τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς θειότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ... Ἡ Ἀγγλία εἶναι διηρημένη εἰς πολλὰς ὁμολογίας Καθολικοὺς, Προτεστάντας, Ἀμεταρρυθμίστους καὶ οὐδεὶς οἶδεν εἰς πόσας ἄλλας, πλὴν πῖντοτε ὑπάρχει συσσωμάτωσις τις περὶ τὸ ὄνομα, ὅπερ εὐρηται ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος, πάντοτε ὑπάρχει προθυμία πρὸς κλίσιν τοῦ γόνατος ἐνώπιον Αὐτοῦ. Ἐνῶ εἰς ἄλλας χώρας ἡ ἱστορία ἔχει γίνῃ μάρτυς τοῦ σχηματισμοῦ παρὰ ἔξω ὁλοκλήρων μὲ ἐχθρότητα ἀποφασιστικὴν κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ προθυμίαν ὅπως διεξαγάγωσιν ἀγῶνα πρὸς ἀνατροπὴν τῆς λατρείας Αὐτοῦ, μεταξὺ ἡμῶν δὲν ὑπῆρξαν παρὰ μεμονωμένα φωνὰ κατὰ τὴς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ οὗτοι

δὲν ἐγνώριζον τί ἐπραττον. Καὶ συνήθως οἱ τοιοῦτοι παρ' ἡμῖν ἀπῆχουν τὰς γνώμας, αἰτινες ἠκούσθησαν εἰς ἄλλας χώρας. Μὲ ὅλας τὰς διαφοράς, μὲ δλην τὴν ἀδιαφορίαν μας ἡ Ἀγγλία πάντοτε ὑπῆρξε καὶ θὰ εἶναι οὐσιωδῶς χριστιανικὴ. Καὶ αὐτὸς δὲ ἀκόμη ὁ Μοντερνισμός μας, προκειμένου λόγου περὶ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀτενίζει ἑαυτὸν μετὰ ποιᾶς τινος ἀνησυχίας καὶ διστάζει νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα».

Παρέθεσα τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Coodier ὡς ζωντανὴν καὶ ἀνάγλυφον ἐπιμαρτυρίαν τῶν ὑπ' ἐμοῦ γραφομένων περὶ τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Βεβαίως, μετὰ τὸν πόλεμον ἰδίως, τὸ ἠθικὸν κακὸν ἔχει αὐξηθῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπως καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας, οὔτε δὲ ἡ αὐστηρότης τῶν ἠθῶν καὶ ἡ ἔντασις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος διετήρησαν καὶ μετὰ τὸν πόλεμον τὴν δύναμιν καὶ ζωτικότητα ἣν εἶχον πρὸ αὐτοῦ. Παρὰ τὴν ἠθικὴν ὁμῶς καὶ θρησκευτικὴν ταύτην χαλαρότητα ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς θρησκεύεται κατὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν τρόπον καὶ ἐκδηλώνει τὴν θρησκευτικότητά του διὰ τῶν ὑπερόχων ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν του ἀρετῶν. Εἰς τὴν διατήρησιν δὲ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος αὐτοῦ σχετικῶς ἐντεταμένου συντελεῖ βεβαίως κατὰ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον λόγον ὁ Ἀγγλικὸς Κληρὸς εἰς οἵανδήποτε ὁμολογίαν καὶ ἂν ἀνήκῃ, ὁ γλίσχρος μὲν μέχρις ἀπιστεύτου βαθμοῦ ἀμειβόμενος, ὡς θὰ δεῖξωμεν ἐν ἄλλῃ ἀνταποκρίσει πρὸς διάλυσιν προκαταλήψεων καὶ ἀναληθῶν γνωμῶν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, σημαντικὴν δὲ κοινωνικὴν δράσιν ἔχων νὰ ἐπιδείξῃ, ἀλλὰ συντελοῦν καὶ οἱ πολιτικοὶ ἡγέται, οἵτινες ἅπαντες, γενιᾷς, γνητίως καὶ εὐκρινῶς θρησκεύονται, ἐκτελοῦν πιστῶς τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα αὐτῶν, χωρὶς νὰ φοβῶνται τὸ παράπαν, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς καθυστερημένοι καὶ ὀπισθοδρομικοί, καὶ δίδουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πάντοτε τὴν πρωτεύουσαν καὶ διακεκριμένην θέσιν, ἥτις ἀνήκει εἰς αὐτήν.

Λονδίνον, 19 Μαΐου 1923

† Ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗΣ
(Ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας»)

«ΤΙ ΕΙΝΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ»

Α'

«Τί είναι ὁ ἄνθρωπος;» (Ψαλμ. η, 4). Τοῦτο εἶνε μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας ἐρωτήσεις, ἡτις ἐλέχθη ποτε. Ὁ μέγας φιλόσοφος Σωκράτης, τοῦ ὁποίου τὸ ἀπόφθεγμα ἦτο «Γινῶμι σαυτόν», ἐπέβαλλε ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καθήκον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκπλήρωσις ἦτο σχεδὸν ἀδύνατος. Ἡ πρόβλημα περὶ ἀνθρώπου καλῶς διατεπεται εἰς τρεῖς ἐρωτήσεις: Τί εἶμαι; Πόθεν ἦλθον; Ποῦ θὰ μεταβῶ; Διὰ τὴν πρώτην ἐρώτησιν ἀπαντήσεις τοῦλάχιστον μερικαὶ δὲν χρεάζονται· ἀλλὰ διὰ τὰς ἄλλας δύο, αἵτινες ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, παραμένει ἀνέκαθεν βαθύτατον μυστήριον ἐκτὸς τοῦ φωτός, ὡς μᾶς παρέχεται ἐκ τῆς θείας ἀποκαλύψεως.

Πολλὰ προσπάθειαι κατεβλήθησαν ὥς εὖρωσι τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς τετρατόδου θεωρίας ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ ἐκ κατωτέρων ζώων, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀπέτυχεν κατ' ὁλοκληρίαν ὡς ἱκανοποίησιν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι δὲν ὑπολογίζουν τὴν Πρώτην Αἰτίαν πάντων τῶν πραγμάτων. Ἐπὶ πλέον, εἶνε βέβαιον ὅτι ὅτιδήποτε ἀναπτύσσεται πρέπει κατὰ πρῶτον νὰ ἔχη ἤδη ἀναπτυχθῇ προηγουμένως· ἦτοι ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς ἀναπτύξεως, τὴν ὁποίαν πᾶν ἀντικείμενον εἶναι δυνατόν νὰ λάβῃ, ἦτο συμφυὲς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἰς τὴν μὴ ἀναπτυχθεῖσαν μορφήν. Οὕτω, ἡ φύσις καὶ αἱ ιδιότητες τῆς τελείως ἀναπτυχθείσης δοῦδος ἦσαν ὅλαι παροῦσαι ἐν θαυμασίῳ τινὶ τρόπῳ ἐντὸς τοῦ βελανιδιοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου παρήχθη καὶ ἠῤῥησε. Παρακατὼν δίδεται περισσότερα ἐξηγήσεις: Ἐὰν πραγματικῶς ἡδύνατο νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἐκ τοῦ βατράχου διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξελίξεως, θὰ ἦτο βέβαιον ὅτι ὁ ἀρχικὸς βάτραχος κατεῖχε εἰς μὴ ἀναπτυχθεῖσαν τινὰ μορφήν πάσας τὰς θαυμασίας δυνάμεις, αἵτινες βραδύτερον ἐξεδηλώθησαν εἰς μεγάλους ἄνδρας, ὡς ὁ Νεύτων, Χάμπολτ, ἡ Βάκων. Ἀπλὴ ἐξέλιξις δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἢ νὰ ἀναπτύξῃ νέας ιδιότητας. Ὡστε ὅταν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ δόγματος τῆς ἐξελίξεως διατείνωνται ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἐκ πρωτογόνου ζώου τινὸς ἢ ἐκ τινος ἄλλης ἀπλῆς μορφῆς τῆς πρωτογόνου ζωῆς, τὸ μυστήριον τῆς ἀληθοῦς καταγωγῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου οὔτε κἂν ἐθίχθη, διότι γεννᾶται ἢ

ἐρώτησις πόθεν τὸ πρωτογόνον τοῦτο ζῶον ἀπέκτησε τὰς δυνάμεις ταύτας, αἵτινες παράγουσι τὸν ὑπατον βαθμὸν ἀναπτύξεως καὶ τελειοποιήσεως; Τὸ νὰ ὑποθέτουν ἀπλῶς ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο ὑπῆρξε πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν, τοῦτο δὲν σαφηνίζει τὴν ἀρχὴν οὐδενός. Ὅθεν διαφώτισις οὐδεμία καθ' ὁλοκληρίαν, μᾶλλον δὲ ἐπισκότισις. Ὡστε ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι θέμα ἀποκαλύψεως.

Ἡ Ἀρχὴ

νοίγοντες τὴν Ἀγίαν Γραφήν, εὐρίσκομεν τὴν μόνην ἱκανοποιητικὴν ἐκθεσιν περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου. «Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα αὐτοῦ... ἄρσεν καὶ θῆ ἡ ἐποίησεν αὐτούς» (Γεν. α' 27). «Δὲν εἶνε εἰς ὁ Πατὴρ πάντων ἡμῶν; δὲν ἐπλάσεν ἡμᾶς εἰς Θεός;» (Θαλαχ. 6, 10). «Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Ἀδ' μ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἐῤῥαν· διότι αὕτη ἦτο μήτηρ πάντων τῶν ζώντων» (Γεν. γ, 20) Οἱ συγγραφεῖς τῆς Βίβλου ὁμοφώνως ἀνεγνώριζον τὴν κοινὴν ταύτην ἀρχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Παῦλος βεβαίως ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμεν ἐξ ἐνός αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων... διότι καὶ γένος εἴμεθα τούτου. Πραξ. ιζ, 26 28).

Ἡ ἐνότης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀνεγνώριετο ἐπίσης παρὰ τῶν μεγαλειτέρων ἐπιστημόνων, ὡς ὁ Owen, Cuvier, Max Muller, Darwin, Loche Humbolt, Chas Bell. Bucklant, Bunsen, Lord Broughman, James McIntosh καὶ ἄλλοι. Τὸ γεγονὸς εἶναι σπουδαῖον διότι ἐπὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους βασιζέται τὸ παγκόσμιον σχέδιον τῆς ἀσολυτρώσεως.

Κατ' Εἰκόνα Θεοῦ,

Ἐξ οἵαςδήποτε ἀπόψεως καὶ ἐὰν θεωρήσωμεν τὸν ἄνθρωπον, φαίνεται ἡ ἐκ' αὐτοῦ εἰδικὴ τέχνη τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀνώτατος τύπος τῶν ἐπιγείων δημιουργημάτων. Ἐγενε «κατ' εἰκόνα Θεοῦ», ἔνι μεταχειρισθῶ τὴν ἐκφρασιν τοῦ συγγραφέως τῆς Γενέσεως, ἡτις ἐκφρασις, «εἰκὼν τοῦ Θεοῦ», εἶναι εὐκατάληπτος. Συμπεραίνει τις ἐξ αὐτῆς ὅτι εἰδικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Θεοῦ μὴ εὐρισκόμενα εἰς τὰς ἄλλας ἐπιγείους ὑπάρξεις ἀπετέλεσαν μέρος ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡθικὴ ὑπέρξις. Ἐν τῇ κανονικῇ καταστάσει αἱ ὑπέρξεις τοῦ ἀνθρώπου δὲν καθορίζονται ὑπὸ ἀπλοῦ ἐνστίκτου ἢ αὐτομάτου τινὸς αἰτίας ἢ αὐτοσυντηρήσεως, ἀλλὰ θεωροῦνται ὡς κατέχουσαι ἐν τῇ φύσει αὐτῶν σαφῶς ὥρισμένην

τινὰ μορφήν δικαίου ἢ ἀδίκου. Ἐν τῇ ἡθικῇ ταύτῃ διακρίσει ὁ ἄνθρωπος εἶναι καθὼς ὁ Θεός. Συνεπῶς κατέχει ἐνεξάρτητον βούλησιν, ὥστε δύναται διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ θελήσεως νὰ ἀποφασίσῃ τὴν πορείαν τῆς ζωῆς εἰς τὰς λεπτομερείας. Ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος εἶναι διανοητικὴ ὑπαρξίς, κατέχουσα ἱκανὸν νοῦν ἀπείρου σχεδὸν ἀναπτύξεως, ὅστις εὐκόλως δράττεται τῶν σπουδαιότερων προβλημάτων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πεπερασμένης περιφερείας τοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης εἶναι πνευματικὴ ὑπαρξίς, καὶ ὡς τοιαύτη φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀτελεῖται πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι «ὁ Πατὴρ τῶν Πνευμάτων», ὡς αὐτοῦργος αὐτῆς, καὶ οὕτω πῶς ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται εἰς γλυκίαν συναναστροφὴν μὲ τὸν Δημιουργόν του.

Ὑπὸ τὸν Ἡθικὸν Νόμον

Ὡς ἡθικὴ καὶ πνευματικὴ ὑπαρξίς κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἀρχικῶς εἶχεν ἀνάγκην ἀγιότητος καὶ καθαρότητος. Συμφώνως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἐτέθη ὑπὸ ἡθικὸν νόμον. Μέχρι τῆς σήμερον οἱ ἄνθρωποι ἀπανταχοῦ εἶναι ἀκραδάντως πεπεισμένοι ὅτι εἶναι ὑπὸ τῆς ἡθικῆς κυβερνήσεως, τοῦτέστιν ἀπ' εὐθείας ὑπεύθυνοι πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ αὕτη ἀκριβῶς εἶναι καὶ ἡ ὁμόφωνος διδασχὴ τῶν Ἀγίων Γραφῶν. Ἀλλ' ἡ ἀρχικὴ κατάστασις τῆς ἀγιότητος ἐξέπεσεν ὡς ἐκ τῆς ἀμαρτίας καὶ οὕτω ἀπολέσθη ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Ἐν τούτοις διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως, ἡ ἀπολεσθεῖσα ἀγιότης ἐπανακτάται καὶ οὕτω πῶς ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. «Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους ἀφοῦ ἀπεξεδύθητε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον μετὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ· καὶ ἐνδύθητε τὸν νέον, τὸν ἀνακαινιζόμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν». (Κολοσ. γ, 9, 10). «Νὰ ἀπεκδυ ἦτε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ τὴν προτέραν διαγωγὴν.... καὶ νὰ ἐνδύθητε τὸν νέον ἄνθρωπον, τὸν κτισθέντα κατὰ Θεὸν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας». (Ἐφ. δ, 22—24).

ΔΥΟ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ

Ὑπάρχουσι δύο οἵτινες προσκαλοῦσιν ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ Σατανᾶς. Ὁ Σατανᾶς προσκαλεῖ καὶ προσφέρει ἐκεῖνο ὃπερ δὲν δύναται νὰ δώσῃ. Εἶναι ψεύστης καὶ τοιοῦτος ὑπῆρξεν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἶναι ἀπατεὼν καὶ πλᾶνος καὶ οὐδέποτε εὐχαριστεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἱκανὸς νὰ δώσῃ πᾶν ὃ,τι ὑπόσχεται.

Καὶ τί προσφέρει εἰς ἡμᾶς; Εἰρήνην, χαρὰν καὶ παρηγορίαν τὰ ὅποια ὁ κόσμος δὲν γνωρίζει. Προσφέρει εἰς ἡμᾶς ἀνάπαισιν ἥτις εὐχαριστεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ζωὴν αἰώνιον ἐν οὐρανοῖς. Ὑπόσχεται εἰς ἡμᾶς νὰ καθήσωμεν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ θρόνῳ του.

Εἰθε ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ πάντας τοὺς ἀνθρώπους νὰ κάμωσι καλὴν ἐκλογὴν! Ἀγαπητὲ ἀναγνώστη, ἐκφῶντι καλῶς, τί θὰ ἐκλέγῃς; Μὴ πλανᾶσαι. Ἐὰν θέλῃς νὰ εἶσαι πραγματικῶς εὐτυχὴς καὶ τώρα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἄπαντα, ἀκολούθησον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΥΝΑΤΑ

Ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Brown κ. Faunce, ὁμιλῶν ἐφέτος πρὸς τοὺς φοιτητὰς κατὰ τὴν ἐναρξιν ἑτῶν μαθημάτων κατὰ τῆς μηχανικῆς θεωρίας τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, εἶπε σὺν τοῖς ἀκούουσιν καὶ τὰ ἀκόλουθα: «Ἐπιθυμῶ νὰ εἰπῶ [μὲ πολλὴν ἔμφρασιν καὶ νὰ τονίσω, ὅτι διὰ πάντα σφρονοῦντα καὶ λογικευόμενον ἄνθρωπον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δύο πράγματα εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατα: Πρῶτον, ὅτι ὁ κόσμος εἶνε ἀποτελεσματικῶς ἀπλῆς τύχης, καὶ δεύτερον, ὅτι ὁ ἴδιος εἶνε ἀπλοῦν μηχανήμα. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται, ὅτι τὸ θαυμαστὸν τοῦτο Σύμπαν, μὲ ὅλην τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν καὶ ὅλην τὴν πνευματικὴν δραστηριότητα τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε τυχαία σύμπτωσις ὕλης, εἶνε, κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον, ὁ μωρότερος τῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνος δὲ ὁ ὁποῖος φρονεῖ καὶ πιστεύει διὰ τὸν ἑαυτόν του, ὅτι εἶνε ἀπρόσωπος καὶ ἄνευ πνεύματος μηχανισμός, διὰ νὰ μὴ εἰπῶ ἄλλο τι, εἶνε ἀνάξιος πάσης ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων».

Οἱ ὑλισταὶ δύνανται νὰ ἐκλέξωσι.

(Περιοδ. «Νέα Σιών»)

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἑλλήν Ἱεραπόστολος.—Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ «Νέᾳ Σιών» τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι ὁ ἀρχιμανδριτὴς Νικόδημος Σαρίκας ἐγκατεστημένος ἐν Ταγκανίκα τῆς Ἀφρικῆς διὰ πολλῶν μόχθων ἐπέτυχεν νὰ προσελκύσῃ εἰς τὴν ὁρθόδοξον πίστιν 30 αἰκογενεῖας ἰθαγενῶν.

Ἰδεῖαι κινέζον χριστιανὸν.—Πολὺς λόγος γίνεται διὰ τὸν κινέζον στρατηγὸν Φάιχ, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀσπασθῇ τὸν χριστιανισμόν. Εὐρωπαῖοι τινες ἐνθουσιώδεις θαυμασταὶ του ἐκφραζονται λίαν κολακευτικῶς περὶ αὐτοῦ, ἐνῶ ἄλλοι ἀμφισβᾶλλουσι περὶ τῆς χριστιανικῆς του εὐλικρινείας ὑποβιάζοντες ἅμα καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἐσχάτως ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Reformierte Kirchenzeitung συνέντευξις μετὰ τοῦ ἐν

λόγω στρατηγού, ἥς σημειά τινα εἶνε αξιόλογα. Εἰς ἐρώτησιν εἰς εἶνε κομμουνιστής ὁ στρατηγός ἀπήντησε, «Πῶς δύναμαι νὰ εἶμαι κομμουνιστής ἐνῶ οὐδέποτε ἀνέγνων τὰ ἔργα τοῦ Μάρξ; Ὅ,τι γνωρίζω περὶ τῶν κομμουνιστικῶν ἀρχῶν μοῦ φαίνεται ὁμοίον πρὸς ὅ,τι ὀφείλομεν—κατὰ τὸν Χριστὸν—νὰ εἰμεθα εἰς τοὺς μικροὺς καὶ ἐλαχίστους.» «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.» Θανατῶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀληθοῦς κομμουνισμοῦ. Λέγω μάλιστα ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἡμῶν θὰ εἶνε ἀνωφελής, εἰς τὸ ἡμέτερον κόμμα δὲν ἐπικρατήσῃ τὸ πνεῦμα τοῦτο. Πλὴν ἡ σημερινὴ πολιτικὴ καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν κομμουνιστῶν ἐν Κίνα ἀποδοκιμάζονται μετὰ τοιαύτης σφοδρότητος, ὥστε πρέπει διὰ παντός τρόπου ν' ἀντιταχθῶμεν κατ' αὐτῶν δι' ὀνύχων καὶ ὀδόντων».

Ἀκολουθῶς ἠρωτήθη εἰς εἶνε ἀκόμη χριστιανός, ἀλλὰ δὲν ἀπήντησε σαφῶς. Εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε ἐχθρὸς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅτι οἱ ὑπηρετοῦντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς του εἶνε ἐλεύθεροι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς θρησκείας τῶν καὶ ὅτι ἔλαυσε κηρύσσειν τὸν χριστιανισμόν εἰς τὸ στρατόμακρον τοῦ ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν εἶνε μωσαμεθανοὶ ἐκ Καν—Sou. Ἐπίσης ἐρωτηθεὶς διατὶ κατέλαβεν ἰδιοκτησίας καὶ Ναοὺς ἀνήκοντα εἰς ἱεραποστολάς, ἀπήντησεν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἤδη καταληφθῇ πρότερον ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ κομμουνιστῶν.

Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ λαβόντος τὴν συνέντευξιν ταύτην, ὁ κινέζος πατριότης Φέγκ εἶνε χριστιανός ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀλλ' ἡ πίστις του δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἐπαρκεῖς γνώσεως; ἡ σκευερότης αὐτῆς; ὕψισται εἰσοβαρὴν ἐπιδομαίνον ἐνεκα τῶν σχέσεων του πρὸς τὴν σοβιετικὴν Ρωσίαν.

Τὰ θρησκευτικὰ βιβλία ἐν Γερμανίᾳ.—Κατὰ τὸ «Borsenblatt für den deutschen Buchhandel» ἐξεδόθησαν 31.025 βιβλία τῷ 1927. Ἐκ τούτων τὰ 2.566 ἦσαν ἔργα τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ὑπερβάντα κατὰ 133 τὰ τοῦ 1926. Ἀποτελοῦσι δὲ τὰ 8.27 οἱ τῆς ὅλης παραγωγῆς, καὶ ἔρχονται εἰς τὴν τρίτην σειρὰν μετὰ τὰ σχολικὰ βιβλία καὶ τὰ μνηστορήματα.

Διὰ τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν.—Αἱ χριστιανικαὶ ἐνώσεις τῶν νέων εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ τὸν Καναδᾶν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἔσχον σπουδαίαν ἐπίδοσιν. Τὰ μέλη τῶν ἀνῆλθον εἰς ἕν ἑκατομμύριον. Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὑπάρχουσι 1.581 ἐνώσεις μετὰ 961.754 μελῶν· εἰς τὸν Καναδᾶν 43.060 μέλη. Ἦτοι ἐν ὅλῳ 1.005.714. Πρὸ δεκαετίας αἱ ἐνώσεις ἐδαπίνησαν 21.919.000 δολλαρίων. Τῷ 1926, δολλ. 54.161.000, καὶ τῷ 1927 δολλ. 57.125.000 Ἦτοι δαπανῶνται ἑτησίως 285.000.000 φρ. ἑλβετικά χάριν τῶν χριστιανικῶν ἐνώσεων.

Οἱ λουθηρανοὶ ἐν Νορβηγίᾳ.—Παρὰ τὰς προσπάθειας τῆς κατολικῆς προπαγάνδας ἐν Νορβηγίᾳ οἱ ἀσπαζόμενοι τὸν κατολικοισμόν εἶνε ἐλάχιστοι. Ἡ ἐκκλησία τοῦ κράτους εἶνε λουθηρανική. Ἐκτὸς 71.000 διαφωνούντων, ὁ λοιπὸς πληθυσμὸς (62.772.414) ἀνήκει

εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην. Περὶ τὰς 17.000 πολιτῶν εἰς οὐδεμίαν ἀνήκουσι θρησκευτικὴν ὁμολογίαν, οὐχὶ διότι εἶνε ἐχθροὶ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀρνοῦνται νὰ καταβάλλωσιν εἰσφορὰν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἡ μὲν εἰσφορὰ αὕτη εἶνε ἐλάχιστη, οἱ ἀπαιτούμενοι ὁμῶς ὑπὸ τοῦ κράτους φόροι εἶνε βαρύντατοι.

Νέα θεολογικὴ σχολή.—Ἐνεκα τῆς παρατηρουμένης χαλαρώσεως τοῦ προτετανισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ἰδρύνθη ἐν Elberfeld θεολογικὴ σχολὴ ἀνεξάρτητος τοῦ κράτους σκοποῦσα: α') τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν· β') τὴν ἐξύψωσιν τῆς κατηχήσεως τῆς Ἐἰδελβέργης, περιλαμβανούσης τὴν διδασκαλίαν τῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ γ') τὴν γνῶσιν τῆς ἀγίας Γραφῆς διὰ τῆς ἐπιμελοῦς σπουδῆς αὐτῆς.

Ὁ χριστιανισμὸς ἐν Φιλανδίᾳ.—Κατὰ στατιστικὴν ἐλβετικῆς ἐφημερίδος ἡ Φιλανδία κατοικεῖται ὑπὸ πληθυσμοῦ ἀνέκοντος εἰς διαφόρους θρησκευτικὰς ὁμολογίας. Οἱ ὀρθόδοξοι ἀνέρχονται εἰς 59.000, οἱ κατολικοὶ εἰς 635 οἱ μεθοδισταί, β' πισταὶ κλπ. εἰς 10.000, οἱ δὲ λουθηρανοὶ εἰς 3.520.000. Ἡ λουθηρανικὴ ἐκκλησία ἀπαρτίζεται ἐκ πέντε ἐπισκοπῶν, ὧν ὁ ἐπίσκοπος Turku (Abo) εἶνε πριμᾶτος, καὶ ἔχει 1.000 πάστορας. Τὸ πνευματικόν τοῦ Helsinki (Ἑλσινγκφορς) καταρτίζει τοὺς μέλλοντας πάστορας, ἐκλεγόμενους ὑπὸ τῆς συνελεύσεως. Ὁ κληρὸς προτείνει τρεῖς διὰ τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ὁ δὲ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ἐκλέγει τὸν ἕνα. Ἐργάζονται δὲ ἐν Φιλανδίᾳ διάφοροι ἑταιρεῖαι, ἥτοι βιβλικαί, ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς, διακονισσῶν, χριστιανικῶν ἐνώσεων. Ἡ σχολαίᾳ τῆς Κριακῆς ἀριθμοῦσι 21.000 διδασκάλων καὶ 207.000 μαθητῶν.

Οἱ διὰ πρώτην φορὰν λαμβάνοντες φύλλον καὶ μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται ὅπως ἀφοῦ διαβάσων προσεκτικὰ τὸ φύλλον μα: ἐπιστρέψων αὐτό. Οἱ μὴ ἐπιστρέφοντες τὸ φύλλον θεωροῦνται ὡς ἐγγραφεῖς συνδρομηταὶ καὶ παρακαλοῦνται ὅπως ἐμβάσωσι διὰ ταχ. ἐπιταγῆς τὴν συνδρομὴν τῶν ἐντὸς τοῦ πρώτου μηνός.

Τὸ περιοδικὸν ἐκδιδόμενον τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς εἰς διπλοῦν φύλλον ἀποτελέσεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς μας τ α κ τ ι κ ὶ ὡ τ α τ α.

Τὰ ἐμβάσματα τῶν συνδρομῶν ἢ ὅ,τι ἄλλο ἀφορᾷ τὸ περιοδικὸν δέον νὰ ἀπευθύνωνται εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «Νέα Ζωή» Βάμον (Κρήτης).

Οἱ μὴ λαμβάνοντες φύλλον τι ἐξ ὑπατιότητος τοῦ ταχυδρομείου παρακαλοῦνται ὅπως καθιστῶσι γνωστὸν τοῦτο πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.